

Tutu Nì Tiaa Lin Nèhivì xí Dios nùù Nècuàchì Hebreu

*Nì quixi Dèhemaniì Dios, nì cachitnùhu-ya xì nèhivì
ñuhìvì ñà-ndùú palabra xi Yua-yá*

¹ Sànaha na cuní Dios càhàn-yà xì xìì-ndà, nìsa techuún-yá iin nèhivì ñà-cachitnùhu-ne xì nècuàchìmà palabra xi-ya. Cuàhà gá xichi nì quida-ya ducán, te cuàhà gá ejemplu nìsa xichuún-yá na ní cachitnùhu-ya palabra mà. ² Doco quìvì vichi na cuähàn xìnu tiempu, Dèhemaniì-yá nduú ana nì techuún-yá càhàn xì-ndà. Vachi sàhà ndahà fuerte Dèhemaniì-yá nì quidavàha-ya nsidanicuú ñuhìvì íá, te nì chitnùní stná ini-yà ñà-divi Yà-mà cunduu ana nìhitáhvì dandacú sàhà nsidaámà.

³ Cunaha-nsiá, nacua ndiaha gá mii-yá, ducán ndiaha stná Dèhemaniì-yá, na ian nduà-yá nduú Yà-mà, vachi iin-ni nacua iá-yà, divi ducán íá stná Yà-mà. Te Yà-mà, sàha-ñá fuerte dandacú ndiaha-yá, ñàyùcàndùá quidáchúûn víi nsidanicuú ñà-íá ñuhìvì. Te na ní nsihi nì nsidando-ya cuàchi-nda, dandu mànuhù-yá ansivi, te nì sàcòo-ya ladu cuàhá Yuandiáhá-yâ.

⁴ Ñàyùcàndùá, chicá más ndiaá-yà nùù nsidaa ángel, vachi nì chitnùní ini Yuamánì-yá ñà-cachi-ndà xì Jesús Dèhemaniì-yá, te ñà-yòhó nduú ñà-chicá ndiaá nùù nsidaa ñà-ndùá cachí-ndà xì iin ángel. ⁵ Vachi còò ni-iin ángel nì nìhitáhvì cachi Dios xì-né dohó: Dèhemaniì' nduu-ní: vichi sà-ìtiácù-ní nì quide.

(Còó, có-càchí-yà ducán xì ni-iin ángel.)

Daaní, inga xichi dohó nì cachi stná-yà (sàhà Jesús):

Na quidá iin yua, ducán icúmí quide xì mii-yá; te mii-yá, na iin dèhi cunduu stná-yà nùí.

(Ni cónì cachí Dios ducán xì ni-iin ángel.)

⁶ Daaní, nì chitnúní stná ini-yà quesaa Dèhemani-yá ñuhiví yohó, te quìvì nì cuu ducán, dandu nì cachi-yà (xì nsidaa ángel xi-ya):

Nsidaa nsiohó ana nduu ángel xi, icúmí-ndâ cahvi-ndâ Dèhemani' yohó.

⁷ Doco na ní càhàn-yà sàhà ángel mà, dohó nì cachi-yà:

Nì quidavàha-ya ángel xi-ya (ñà-cacanuu yàchì-nè) nahi tàchì; vachi nahi mozo xinúcuáchí nùù-yá nduu-né (sáha-ne castigu xi-ya) nahi ñuhu xíxìn.

⁸ Doco na ní càhàn-yà sàhà Dèhemani-yá, dohó nì cachi-yà:

Dios nduu-ní, te nicanicuahàn icúmí-nî cusahnu-ní; te micuísí modo viì icúmí-nî dandacu-ní nùù nèhivì. ⁹ Cuú ndisa inì-ní sàhà nsidaa ñà-ìá viì, doco có-cùú dahuun inì-ní ni-iyuhu sàhà cuàchi. Ñàyùcàndùá, nùù mii-yá ana cahvi-ní sàni nìhitáhvì-ní ñà-cudiì cuáhà inì-ní; cunaha-ní, chicá icúmí-nî cudiì inì-ní nùù nsidaa gá ana cutnáhâ xí-nî.

¹⁰ Daaní, (inga xaan nacání nansa nì cachi stná nèhivì na cáhàn-nè xì-yá):

Stoho-nsì Señor, sànaha nì quidavàha-ní ñuhiví. Ndahà mii-ní nì cuàha stná nsidaa sìtnúù itándiaa ansivi. ¹¹ Te mate nsidaájàn icúmíâ

nsiha, doco mii-ní, còó; nicanicuahàñ icúmí-ní coo-ní. Nsidaa ñà-ìá ñuhiví, icúmíâ ndutuhá` na ian sícoto. ¹² Te na ian nacáhnù viì nèhivì iin dùhnù-né, ducán icúmí-ní quida-ní xì ansivi, vàchi icúmíâ nadàma, na ian nadama-nda ñà-ndìxì-ndà. Doco mii-ní, còó. Iin-ni icúmí-ní coo-ní; mà nunca sàà quìvì ndañuhu-ní, nì cachi-nè.

¹³ Doco Dios, cóni càchí-yà xì ni-iin ángel palabra yohó; (cuisì mii Dèhemani-yá nì cachi xì-yá dohó): Yohó coo-ní ladu cuahí ndè cachi sàà cundeí nùù nsidaa ana xiní ùhì xì-ní; dandu cusahnú fuerte-ní nùù-né, nì cachi-yà.

¹⁴ Vàchi ángel, ináhá-ndá ñà-cuisì espíritu viì xinúcuáchí nùù Dios nduú-né; ndacú-ní nùù-né ñà-cacanuu-ne cunucuachi-né nùù-yá, te chindée-né nsidaa ndohó nèhivì icúmí càcu anima-xi.

2

*Màsà nunca nandòdó-nda gracia xi-ya
ñà-cùní-yà dacácu-ya anima-ndà*

¹ Sàhà nsidaájàn, cuàhà gá xiñuhu cuniñhu vàha ini-ndà razón ndiaha sàni xinitnùhu-nda, còtó cueé-ni cueé-ni túcù-ndà inga ichì. ² Vàchi ley sànahá, mate cuisì ángel nduú ana nì cachitnùhu xi-nda sàhà-ñá, doco fuerte nì sandiaa stná, te nècuàchì cóni ndulóchô sàhà-ñá, iin castigu cahnú nì nìhi-né nacua ndiá icà cuu xi nsidaa nèhivì có-ìníní.

³ Ñayùcàndùá, ndohó nècuàchì (tiempu vichi), ¿nansa cui càcu stná-ndà nú màsà quíhín casu-ndà sàhà palabra ndiaha cachí nansa càcu-ndà? Vàchi divi Stoho-ndà Señor nduú ana primeru nì cachitnùhu palabra mà, dandu después nì xinitnùhu

stná ndohó nì quida nèhivì nì inini nì càhàn mii-yá. ⁴ Te nì chindee stná Yua-nda Dios sàhà-ñá cundaà ini-ndà divi ñà-ndáà nduámà, vachi nì quida-ya nsidanuu clase milagru ndiaha, te nì sàhatalhvì stná-yàndó Espíritu lì xí-yá; (te vichi) cuàhà gá ñà-ndiaha iì quidá Espíritu lì sàhà-ndà segúñ nansa cuní Yua-nda Dios.

Nansa nì nanduu Jesú斯 nahi nèhivì, te ducán nì nìhi-yá nansa dacácu-yàndó

⁵ Cunaha-nsiá, sàní cachì xì-nsiá sàhà inga ñuhìvì vàxi xi-nda. Doco màdì ángel cunduu ana cusahnú nùá, vachi cóni chítnùní ini Dios ducán. ⁶ Nùù tutu iì iá ndé nì càhàn iin nèhivì (xì-yá), te dohó nì cachi-nè:

Nèhivì ñuhìvì, có-ndiàá guâ-nè, doco nihnu inì-nínè. Còò necesidad icúmí-nî ñà-nsinuu inì-ní nèhivì ñuhìvì, doco divi nduá quida-ní.

⁷ Te sàní chítnùní stná inì-ní ñà-sàhà sacu quìvì mà-sáà nèhivì ñuhìvì ndudava-ne xì ángel xi-ní. Te nì nìhitàhvì stná-nè cuàhà gá tnùñuhu ndiaha nì quida-ní. Te nì chítnùní stná inì-ní ñà-cusahnú-né nùù nsidaa ñà-nduá nì quidavàha-ní. ⁸ Nsidanicuú iñàha, vâtuni dandacú-né nùá nì quida-ní. Ducán cachá`.

Pues nû ducán sàní nìhitàhvì nèhivì quida-ne, dandu nsidanicuú iñàha, mà cûí ndòo uan iladu, fuerza icúmí-nê dandacú-né nùù nsidanicuú iñàha. Doco quìvì vichi náhà xìcà, tàñáha ga sàà quìvì dandacú ndisa-ne nùù nsidaa ñà-jaàn. ⁹ Doco Jesú斯, ndisa, sàní cundaà vàha ini-ndà sàhà mii-yá, cuàhà gá tnùñuhu ndiaha sàní nanihì-yá. Vachi sacù-ni quìvì cóni ndúdává-yá xì ángel, doco

sàhà gracia xi Dios nì ndoho-ya, te nì xìhì-yà sàhà nsidaa-nda, te sàháyùcàndùá nì nanihì nsihí-yá tnùñuhu ndiaha xí-yá.

10 Dios nduu ana nì quidavàha xi nsidanicuú ñà-ìá. Te sàhà ñà-nì còó más tnùñuhu xí-yá, ñàyùcàndùá nì sàcòo nsidaámà. Doco cuní stná-yà cundoo cuahà dèhe-ya gloria xi-ya. Ñàyùcàndùá, nì chitnùní ini-yà ñà-ndoho Jesús, vàchi ducán nduá xiñuhu cuu xi-yá sàhà-ñá nì cuácatnáhâ nsidaa ñà-ndùá icúmí cuu xi-yá. Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá nì ndoho-ya ducán, ñà-jaàn nì nìhi-yá salvación xi-nda. **11** Te cunaha-nsiá, mate divi-ya nduu ana ndiaha danduhìì xì anima-ndà, doco iin-ni Yuamáni-yá icúmí-yá nahi ndohó. Sàháyùcàndùá có-cùcáchán nùù-yá cachí-yà xì-ndà ñà-ndùù-ndà nahi tnaha-ya. **12** Vàchi (nùù tutu ìi) dohó cachí-yà (xì Yuamáni-yá):

Na natácá tnahi, dandu icúmî nacani xì-né (ñà-ndiaha guá) iá-nî, te coto stnáì alabanza nùù-ní, cachí-yá.

13 Daaní, inga xaan cachí stná:
Yùhù icúmî cahvi xì mii-yá.

Te inga xaan cachí stná:
Cundehè-nsiá, yohó iá stnáì xì nèhivì nì chitnùní ini Dios cunduu (nahi) dèhi.

14 Pues sàhà-ñá nduu-nda dèhe-ya, te iá iquìcúñú-ndà, ñàyùcàndùá stná mii-yá, nì nìhi stná-yà iin iquìcúñú (nahi ndohó), te ducán nì nìhi-yá nansa cui-yà. Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá nì xìhì-yà, vàtuni nì cundee-yá nùù ñà-malu, vàchi quisì jaàn nìsa dandacú sàhà-ñá cui nèhivì ñuhìvì.
15 Te nèhivì, yúhî sàstnùhù-né cui-nè, ñàyùcàndùá,

mà úhi dandacú-si nùù-né inii vida xi-ne. Doco vichi (sàhà-ñá nì cundee-yá nùù-sí), vátuni cuidahan-yándô nùù ndahà-sí. ¹⁶ Vachi màdi ángel nì cùhí ini-yà na ní quixi-ya ñuhìví yohó; còó. Divi ndohó nècuàchì descendencia xi Abraham nì quixi-ya nì chindee-yá. ¹⁷ Ñàyùcàndùá nì xiñuhu nanduu-ya iin tiàa; meru nacua ndáa nèhivì ñuhìví yohó, ducán nì nanduu-ya, na iin tnaha-ne. Te sàhà ñà-jaàn vátuni nì sàcünduu stná-yà nahi dùtù xi-nda nùù Dios, vátuni cahvi-nda xi-yá ñà-cundehè ndàhví-yàndó. Te sàhà stná nì nanduu-ya iin tiàa, vátuni nì dànaà-yá sàhà cuàchi-nda, te ducán mà níhì gá-ndà castigu sàhà cuàchi-nda. ¹⁸ Te sàhà-ñá nì yàha stná-yà cuàhà vida na ní ndoho guá-yà, ñàyùcàndùá vátuni chindee stná-yàndó na quívì yáha stná-ndà tnündoho.

3

Chicá ndiaá Jesúś nùù Moisés mate ndahà nècuàchimà nì quixi ley sànaḥa

¹ Cunaha-nsiá, iin-ni xínduu-nda nèhivì lií xi Dios, te iin-ni sàni cana stná-yàndó ñà-sàà-ndà gloria xi-ya, ñánì. Ñàyùcàndùá, sàhà nsidaájàn nicanicuahàn xiñuhu cunihnu vàha ini-ndà Jesúś, vachi mii-yá nduú ana cahvi-nda, te divi stná-yà nduú ana nì techuún Dios ñà-quixi nùù-ndà, te nì sàcünduu-ya dùtù xi-nda. ² Te na ní techuún Dios-yà quixi-ya, dandu nì quida ndisa-ya cumplir nsidaa ñà-ndùá nì sàcùnaha-yá, nacua nì quida stná Moisés sànaḥa na ní sandiaa-nè nèhivì xi-yá. ³ Doco chicá más tnùñuhu icúmí Jesúś nùù Moisés mà. Vachi ducán nduá na ian cuáha iin vehe,

cuisì tnùñuhu xí ana nì quidavàha xán nduá queé, màdì tnùñuhu xí miá. ⁴ Te iin iin vehe, iá ana nì quidavàha xán, doco nsidanicuú ñà-iá ñuhìví, cuisì Dios nduú ana nì quidavàha xán. ⁵ Ñàyùcàndùá, ducán nìsa quida vií Moisés sànaħa, nì sandiaa-nè nèħivì xí Dios na iin nècuàħi xinúcuáchí (nùù-yá); te chuun xi-ne nì sanduu stná ñà-cáħàn-nè sàħa palabra icúmí Dios datúi-ya después. ⁶ Doco Cristu, (tucu iá xì mii-yá, vachi) Dèħemanì Dios nduú-yá. Te quidá víi stná-yà (nahi Moisés), doco chuun xi-ya nduá ñà-dàndàcú-yá nùù nsidaa nèħivì xí Yuamánì-yá. Te divi nèħivì xí-yá sàndùú stná ndohó nú mäsà yúħi-ndà, te iin-ní ni cùdii ini-ndà cahvi-nda xi-yá dècuèndè na sáà xìnū tiempu.

Nansa sàà nèħivì xí Jesús ndé iá descansu ndiaħa xí-yá

⁷ Ñàyùcàndùá, xiñuhu quida-nda nacua cachí Espíritu lì xì-ndà nùù tutu iì ndé cachí-yà: Vichi sacúndáhvì nùù-nsiá ñà-nì cúníní-nsiá ñà-ndùá dandacú Dios. ⁸ Mäsà quídámáxiní-nsià na ian nìsa quida xìi-nsiá sànaħa na ní xìċa-ne yucù dàná. Cuħħà gá nì dàcuídà ini-nè yùħù, ndè nì nanduu-ne nahi contra xi. ⁹ Te ùi dico cuiąà nì xini nècuàħimà milagru ndiaħa nì quide xì-né; doco còó, iin-ni nì quida canúú-né (ñà-ndùá dàcuídà ini xì'). ¹⁰ Ñàyùcàndùá, yáha ga nì cuduchi inì sàħa nsidaa-né, te nì cachi: "Cutu cuní nècuàħimà tūcù-nè inga ichi; mà túħa-ne cunchicùn vií-né ichi". ¹¹ Ñàyùcàndùá, nì xìdà inì; ndee ní cachì xì-né palabra yohó, te mà dámia: "Mà

nunca cuàhi yàha-ne (lugar ndiaha xí) ndé cundoo-ne descansu nì cùí". Ducán nì cachí Dios.

12 Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cúndóó-nsiá ñánì, còtó coo iin-nsia nacání chicuéhè inì-xi, te nandòdó-nsiáyà, có-xìnindísâ gá-nsiàyà, mate Dios iá nicanicuahàn nduú-yá. **13** Sàhajàn nsìquívì xiñuhu nacuàhandee stnahá ini-ndà, mientras iá va tiempu vichi, còtó sàà-ndà cunduu-nda nècuàchì quidámáxìní, vàchi mà úhì dandahví cuàchi-nda ndohó, te cuu xi-nda ducán. **14** Vàchi cunaha-nsiá, cuiśi nú iin-ni ni cúnchícùn vii-ndàyá ndè xìnu tiempu, te cunihnu vàha ini-ndàyá nacua nì quesaha-nda, dandísá sàà-ndà nìhitáhvì-ndà cundoo-nda nùù Cristu.

15 Ñàyùcàndùá, dohó cachí-yà (nùù tutu ii):

Vichi sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-nì cúníní-nsiá ñà-ndùá dandacú Dios. Måsà quídámáxìní-nsià na ian nìsa quida nècuàchì sànaħa, te cuàħà gá nì dàcuíðà ini-nè yùħù, cachí-yà.

16 Te ¿índù nèħivì nduú nècuàchì nì inini xi (palabra xi-ya), te después nì cahichì ini-nèà? Pues divi nsidaa nècuàchì nì tavà Moisés ñuu Egipro yucán.

17 Te ¿ana divi nduú nèħivì nì cuduchi guá ini Dios sàħà-xí inii ùi dico cuàħà mà? Pues, divi nècuàchì cuàħħi ma, te ñàyùcàndùá dìsħah-xí nì xìħi-nè yucù dàħna mà. **18** Te ¿amádi divi-ni stná-nè xínduu ana nì cħàħn ndee guá-yà sàħà-xí ñà-mà yáha-ne lugar xi-ya ndé nìħi-né descansu nì cùí? Pues jaan, vàchi nècuàchimà, cóni cùní-nè cunini-neyà.

19 Ñàyùcàndùá, vätuni cundaà ini-ndà, divi

sàhà-ñá cóni cùní-nè cunindisá-né, ñàyùcàndùá màni cùí yàha-ne (lugar ndiaha ma).

4

¹ Doco cunaha-nsiá, vichi iá va nansa cui sàà-ndà lugar ndiaha xí-yá nacua nì cachi-yà xì-ndà. Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cündoo-nsiá còtó ndañuhu-nsiá ichì sàni tnii-nsia cuàhàn-nsià cundoo-nsia nùù-yá ducán. ² Vàchi nùù ndohó sàni cachitnùhu-ne ñà-ndùú razón ndiaha xí-yá davani nacua nì cachitnùhu stná-nè xì nèhivì sànahá ma. Doco mii-né, cóni níhi-né ni-iin provechu nùù palabra mà, vàchi mate ní xinitnùhu-ne, doco cóni xìníndísâ-né. ³ Doco ndohó nècuàchì xiníndísâ, vâtuni sàà-ndà ndé iá descansu ndiaha ma, vàchi (mà níhitáhvì gá nècuàchì sànahá ma, vàchi) dohó nì cachi-yà:

Yùhù, nì xìdà inì; ndee ní cachì xì-né iin palabra, te mà dámia: mà nunca cuàhi yàha-ne (lugar ndiaha xí) ndé cundoo-ne descansu nì cùí.

Ducán nì cachi Dios, vàchi dècuèndè tiempu nì quidavàha-ya ñuhiví sàni xìnu chuun xi-ya. ⁴ Vàchi nùù tutu iì iá ndé cachí nansa (nì quida-ya) quìvì ùsà; te dohó cachá`:

Quìvì ùsà nì quetatu Dios, vàchi sàni xìnu nsidaa chuun nì quida-ya.

⁵ Daaní, iá stná ndé cachí stná-yà inga palabra yohó nùù tutu mà:

Mà nunca cuàhi sàà nècuàchímà lugar ndiaha xí ndé cundoo-ne descansu nì cùí.

⁶ Pues (náhà xícà) fuerza icúmí cundoo dava nèhivì lugar ndiaha ma, doco nèhivì nì inini xi razón ndiaha primeru mà, cóni níhi-né sàà-né cundoo-ne yucán, vàchi cóni xìníndísâ-né. ⁷ Sàhà

ñà-jaàn nì catchi stná-yà inga palabra después: vätuni iá inga tiempu vàha, cachí-yà, divi nduú quivì vichi. Vachi nì yàha inga caní tiempu, dandu nì tiaa stná Davíd inga palabra xi Dios. Divi nduú palabra làcà (nì tiai nùù tutu yohó) ndé cachí-yà:

Vichi sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-nì cúníní-nsiá
ñà-ndùá dandacú Dios. Màsà
quídámáxini-nsià, cachí-yà.

⁸ Daaní, después nì sàà stná Josué (cusahnú-né nùù nèhivì sànhaha ma, doco) ni sàhà mii-né cóni níhì nècuàchìma descansu ndiaha ma. Vachi nú jaan, dandu mà cáchí Dios coo inga quivì (cui níhì-ndà descansu mà) después. ⁹ Doco divi sàhà ñà-jaàn vätuni cundaà ini ndohó ana nduú nèhivì xí Dios ñà-jà va iin lugar ndé cundoo-nda quetatu ndiaha-nda. ¹⁰ Vachi cunaha-nsiá, nú sàní níhì-ndà descansu mà, dandu ñà-sàní nsihí chuun xi-nda (ñuhìvì yohó) cundua, divi nacua nì à stná xí mii-yá na ní xìnú chuun nì quida-ya, nì quetatu-yà.

¹¹ Ñàyùcàndùá, xiñuhu ñà-cuàhandee ini-ndà sàà-ndà lugar ndiaha ma ndé níhì ndisa-nda descansu, còtó quida-nda nacua nì quida nèhivì sànhaha ma, cóni xìnindísâ-né. ¹² Vachi cunaha-nsiá, cahnú poder xi palabra iì xí Dios. Na ian itiácúà, teayùcàndùá (vätuni sáà yàchà ndè chicá ini anima-ndà) na ian nduá iin espada dììn nduì ladu-xi, doco palabra mà, chicá fuerteà nùù iin espada, vàchi dècuèndè meru espíritu xi-nda sáà stná, xí dècuèndè stná chicá ini sàxìnítñùní-ndà. Te divi sàhà palabra mà vätuni cunahà claru nansa nacání ndisa ini-ndà, xí nansa nihnu stná ini-ndà quida-nda. ¹³ Cunaha-nsiá, còò ni-iñàha cui coo dèhé nùù Dios; vàchi nùù mii-yá túi

claru nsidanicuú iñàha, te indéhe stná-yà nsidaa ñà-ndùá quida-nda, dandu después divi nùù mii-yá icúmí-ndá nacuàha-nda cuenta.

Jesús nduú dùtù ndiaha xi-nda

¹⁴ Dèhemaniì Dios nduú Jesús, te vichi sàni nasaa-yà nùù Yuamáni-yá íá ansivi; dùtù ndiaha xi-nda nduú-yá vichi, ñàyùcàndùá iin-ni ni cúnchícùn vii-ndà ichí-yá nacua sàquidà-ndà vichi. ¹⁵ Vachi mii-yá, vátuni cuhi ndisa ini-yàndó na yáha-nda tnündoho, vachi cuàhà gá iñàha sàni yáha stná mii-yá, doco cóni quidá-yá ni-iin cuàchi. ¹⁶ Ñàyùcàndùá, màsà yúhî-ndà càcàn tàhvì-ndà nùù-yá, vachi yucán íá-yà nùù sillà ndiaha xí-yá ndé sáhatahvì-yá gracia xi-ya. Vachi icúmí-yâ cundehè ndàhví-yàndó, te quida-ya gracia mà sàhà-ndà na meru xiñuhá.

5

¹ Nsidaa dùtù ñuhìví yohó, chuun nì nìhi-né nduá ñà-cáhàn-nè sàhà nèhivì nùù Dios, te dócò stná-nè promesa xi nèhivì nùù-yá. Stná promesa icúmí coco nùù-yá, icúmí-né cahmi stná-nè nsidaámà sàhà cuàchi nèhivì. ² Te sàhà-ñá nduú stná-nè iin ana iin-ni ndohó nahi ñanìtnaha-xi, vátuni cuhi ini-nè nèhivì dava ga nú có-sâà nècuàchímà cundaà vaha ini-nè, te ó nú sàni quee-ne ichí váha. ³ Docò sàhà-ñá nduú stná dùtù mà nèhivì ùún, ñàyùcàndùá icúmí-né cuàha stná-nè promesa sàhà cuàchi mii-né nacua quidá-né sàhà nèhivì dava ga.

⁴ Te màdì mii dùtù nácàxin-ne mii-né ñà-nìhi-né chuun ndiaha ma; ciò. Cuisì Dios nácàxin xi-né, na ian nì quida-ya xì Aarón sànaha. ⁵ Pues, ducání stná

Cristu, màdì mii-yá nì càchí-yà cunduu-ya dùtù sàhà-ñá chiigá tavà-yá tnuñuhu xí mii-yá; còó. Divi Yuamánì-yá nì sàha xi-yá chuun ma, vàchi dohó nì cachi yàmà xì-yá:

Mii-ní nduu-ní Dèhemani'; vichi sà-ìtiácù-ní nì quide.

6 Te divi ducán nì cachi stná-yà inga xaan xí tutu ìì mà:

Nicanicuahàn cucumi-ní chuun cunduu-ní nahi dùtù, nacua iá chuun xi (dùtù sànaħa nani) Melquisedec, nì cachi Dios.

7 Vachi (iin xichi) na iá va Jesúś (ñuhìví yohó) nahi tiàa, dandu nì xìcàn tàhvì fuerte-yà nùù Yuandiaha-yá Dios, vàchi sàhà-yámà vätùni càcu-ya ñà-màsà cúí dahuun-ya. Cuàhà gá nì sacundahví-yà, dècuèndè nì sacu stná-yà; te sàhà-ñá nihnu ndiaha guá ini-yà, ñayùcàndùá nì cuhi ini Yuandiaha-yá mii-yá. **8** Cunaha-nsiá, mate meru Dèhemani' Dios nduú-yá, doco nì quida stná-yà tocar ndoho stná-yà sàhà-ñá cundaà vàha ini-yà nansa iá ñà-nchícùn-ndà nsidaa ñà-ndùá nì ndacu nuù-yá. **9** Daaní, na ní nsihi nì ndoho-ya, dandu sà-iá, nicanicuahàn vätùni dacácu-ya nsidaa nèhivì iníní xí-yâ. **10** Vachi sàni cachi Yuamánì-yá ñà-mii-yá cunduu-ya dùtù chicá ndiaá, te quida-ya chuun xi dùtù na ian nìsa quida Melquisedec mà (sànaħa).

Ndahví nsidaa nèhivì nacóó xí ichì Jesúś

11 Cunaha-nsiá, iá cuàhà gá ñà-cùnì' cachì xì-nsiá sàhà chuun yohó, doco ùhì chinahì mii-nsiá sàhà-ñá vichi, vàchi ùhì sàà-nsià cundaà vàha inì-nsiá, **12** mate vichi sàni sàà tiempu ñà-chinaha mii-nsiá dava ga nèhivì nì cùí, doco còó, xiñuhu

íi ñà-danácuáhâ gá nèhivi mii-nsiá ndè palabra chicá mà úhi xi-ya. Vàchi nahi ñà-cuati nduú-nsiá, nahi ana tà cútùha cuxi comida fuerte, nahi méè chichi íi nduú-nsiá. ¹³ Vàchi nèhivì tà cútùha viì nansa cuní cachi palabra xi ichì váha-ya, nahi méè xínduu-ne, na ian tèndodo itiácù-va-ne. ¹⁴ Doco nèhivì sàni cutùha nacuni índù ichì nduú ichì váha, pues nahi nècuàchì sahnú xixí xi comida fuerte xínduu-ne, vàchi sàni sàhandee íní-nè cutùha vàha-ne índù-ñá iá vàha, te índù-ñá có-iá vàha.

6

¹ Nàyùcàndùá, xiñuhu cunduu-nda nahi nècuàchì sahnú, te cutùha-nda palabra chicá nchichí xi Cristu, màdiá cuisì dàñuhù chicá sencillu cuni-hnu ini-ndà nicanicuahàn; còó. Màsà ndésáhá tú-ndá xí palabra primeru, vàchi sàni cundaà vàha ini-ndà sàhà palabra mà, ináhá-ndá nacánía nansa naxicocuín ini-ndà sàhà cuàchì-ndà ñà-còò chuan. Te sà-ináhá stná-ndà nansa icúmí-ndà cuni-hnu vàha ini-ndà Dios, ² xì nansa cuhiì-ndà, xì nansa chitàndòò-ndà ndahà-ndà dìnì nèhivì (na xícàñ tàhvi-ndà sàhà-né). Te sà-ináhá stná-ndà nansa icúmí nsìi natiacu-nè, xì nansa icúmí coo stná juiciu final. ³ (Doco cumánì gá ñà-ndùá xiñuhu cundaà ini-ndà sàhà-xí.) Nàyùcàndùá, cahnú gá Dios icúmí-ndá quida-nda seguir (ndè cachi ndu-fuerte fe xi-nda).

⁴⁻⁶ Vàchi nú sàni dàtnúù Dios sàxìnítñùnì iin nèhivì, te después sàà-nè nacoo-ne (ichì ndiaha ma), dandu mà cúí gá sàà-nè naxicocuín ini-nè inga xichi sàhámà. Vàchi sà-ináhá-nè nansa iá ñà-nìhitáhvì ndiaha-nda nùù Dios, te sàni xini stná-nè nansa iá ñà-cucumi-nda Espíritu lì xí-yá.

Ndè ináhá stná-nè ñà-ndiaha guá iá palabra ii xí-yá, te ini anima-nè sàní xini stná-nè milagru xi-ya nahi milagru xi inga ñuhíví vàxi xi-nda. Doco (ndahví-nè) nú sàní nacoo-ne ichì mà, vàchi cuní cachàmà na ian nì nachituu-ne Dèhemani-yá nchìca cruz inga xichi tu, te nduú stná na ian sácündiaa vate-néyà. ⁷ Ñàyùcàndùá, (ducán icúmí cuu xi nècuàchímà nahi ejemplu sàhà) ñuhù xi-nda, vàchi nú sàní cuun ndiaha dàvì, te nì ndèe cunú ndèhì, dandu (tuxí ini-ndà) cuàhàn cundiatú-ndà, ádi cuàha viì itu-ndà. Te divi ducání stná xì nèhivì. (Nú iin-ni nchícùn viì-né mii-yá), dandu vàtùni cundiatú anima-nè. ⁸ Doco nú (nacoo-ne ichì-yá), dandu cunduu-ne nahi ñuhù ndé cuisì sahnú yùcù iñu, ò yùcù chicuéhè, vàchi mà ndéé vàha-ne nùù-yá, te vichi sà-ítúú nìhi-né iin castigu cahnú, te fin xi-ne cunduu ñà-coco-ne.

⁹ Doco tucu icúmí cuu xi mii-nsiá, ñani mání, ináhî, mate sàní cachì xì-nsiá ñà-ndùá nì cachì. Vàchi seguru icúmí mii-nsiá ñà-cundiatú anima-nsià, te càcu-nsia. ¹⁰ Vàchi vàha Dios, te mà nándodó-yá obra sàní quida-nsia; ni mà nándodó stná-yá nansa cuú guá inì-nsia sàhà-yá, te sàhámà nì chindee-nsiá dava ga nèhivì xí-yá; te dècuèndè vichi chindéé ii-nsiánè. ¹¹ Te nsiùhù, cuní-nsi iin-ni ni cúnìhi inì-nsia quida-nsia ducán ndè quìvì último sàhà-ñá cucumi-nsiá seguru cuàhàn-nsià nìhítáhvì ndisa-nsia ñà-ndiaha ii ndiatu-ndà. ¹² Måsà cùdúsán-ndá; còó. Iin-ni ni cúníndísá-ndá, te quida ndee ini-ndà nacua nìsa quida nèhivì sàní nìhítáhvì ñà-ndiaha ii nì cachì-yá xì-ndà.

In tnùndé ini ndiaha icúmí nsidaa nèhivì xí Dios

13 Na ní saquin Dios compromisu xì Abraham sànaħha, ní cachi-yà xì-né: “Yùħu chináħi mií”. Ducán ní cachi-yà, vāchi còò cá inga ana chicá ndiaá nùù mii-yá. **14** Te ní cachi stná-yà xì (Abraham) yucán: “Seguru icúmí cundiatú anima-ní quide; te cuàħħa gá descendencia xi-ní icúmí cundoo”. **15** Nàyùcàndùá, ducán ní sandiatu cuéyàà nècuàchimà dècuèndè ní sàà quìvì ní nìħi-né ñà-ndùá ní cachi Dios xì-né.

16 Nèħivì ñuhiví yohó, nú cuní-nè caquin fuerte-nè iin compromisu, dandu ndáċūcahan-né quìvì iin ana chicá ndiaá nùù mii-né, (nahi Dios), te nú sàñi chinaha-né mii-yá, dandu sà-ħá, icúmí-né nacahan-né Dios. **17** Nàyùcàndùá, na ní quida Yua-nda Dios comprometer ñà-icúmí-ndá nìħitáhvì-ndà ñà-ndiaha īġ xí-yá, dandu ní ndacūcahan-yá mii-yá, vāchi cuní-yà cundaà vāha ini-ndà iin palabra mà-dáma nduá ní cachi-yà. **18** Ducán dandu ùi palabra nduámà, (dihna cuisì-ní ní cachi-yà, dandu después ní chinaha-yá mii-yá), nàyùcàndùá, nicanicuahàn icúmí cundiaa palabra ní cachi sahnú-yá mà; mà nunca dandahví-yàndó, seguru icúmí coo tnùndé ini fuerte xi nsidaa ndohó nècuàchì cundéé inì-xi ñà-dacácu-yàndó, te sàñi cahvi stná-ndà xì consuelu ndiaha sáhatahvì-yá. **19-20** Te consuelu mà, vätùni chindeá anima-ndà, vāchi có-ndùá tnùħu; ñà-seguru nduá. Vāchi dècuèndè lugar ndé (chicá inì-xi vehe ìi Dios ansivi), yucán sàñi nansihvi Jesúś, ní yàha-ya nùù ñà-sàdí nihni nùù-ndà yucán, te dècuèndè lugar mà sáhatahvì-yàndó tnùndé ini mà, vāchi dihna-ya ní sàà-yà yucán ñà-càħàn-yà sàħħa-ndà. Vāchi vichi

sànì nìhi-yá chuun cunduu-ya dùtù xi-nda, te nicanicuahàn icúmí-yâ quida-ya chuun ma, divi nacua nìsa quida Melquisedec sànaha.

7

Nahi chuun xi dùtù nani Melquisedec, ducán nduú chuun quidá Jesús vichi

¹ Nècuàchì dañdacú nùù ñuu Salem nì sanduu Melquisedec mà. Te nì sanduu stná-nè dùtù xi Stoho-ndà Dios, divi ana dandacú ndè chicá ansivi. Te divi-ne nì quee nì nanchicùn ìchì xì Abraham na mändixi nècuàchimà nì sàhàn-nè guerra nì cundee-né nùù cuàhà rey, dandu nì quee Melquisedec mà nì dàhí-ñánê. ² Te nì sàhà nècuàchimà-né diezmu sàhà nsidaa ñà-ndùá nihí-né. Te quìvì Melquisedec mà, cuní cachà “rey ndàcuisì inì-xi”. Te ñà-ndùú stná-nè rey xi ñuu Salem yucán, ñàyùcàndùá cuní cachi stná quìvì mà “rey xi ndé iá paz”, vàchi quìvì Salem mà, cuní cachà “iá paz”. ³ Te cunaha-nsiá, còò (ndé nacání sàhà) yuadíhí-nê, ni (sàhà) yohòtéhè-né, ni nansa nì tûinuù-né, ni nansa nì xìhi-né; ñàyùcàndùá, ducán queámà na ian nicanicuahàn quidá-né chuun xi dùtù nacua quidá Dèhemani Dios.

⁴ Pues na cahnu-guá iá chuun nì nìhi Melquisedec sànaha ma, vàchi dècuèndè stná yua raza-nda Abraham nì sàha xi nècuàchimà diezmu, divi diezmu nì tavà-né nùù ñà-cuicà nì nìhi-né na nì sàhàn-nè guerra. ⁵ Daaní, después nì sàà iin tiàa nani Leví nì nìhi-né chuun ñà-cunduu stná-nè dùtù, mii-né xì descendencia xi-ne. Te nì sàcùnaha nsidaa-né tavà-né diezmu nùù ñanìtnaha-ne raza-ndà nacua cachíley iì. (Ñàyùcàndùá, ducán nì

quida-ne) mate iin-ni descendencia xi Abraham nì sanduu stná nsidaa ñanítnahaa-nemà. ⁶ Doco dütù Melquisedec yucán, mate có-ndùú-né descendencia xi Leví, doco dècuèndè nùù stná Abraham nì cutahví-né diezmu mà, dandu nì dàhù stná-né nècuàchímà, mate (iin ana ìì gá nduú nècuàchímà) ñà-nì saquin Dios iin compromisu xì-né. ⁷ Ñàyùcàndùá, (chicá ìì Melquisedec), vachí ináhá vâha-nda, cuisì iin ana chicá ìì cui dahù xì inga nèhivì. ⁸ Te dütù xínduu descendencia xi Leví, nèhivì ùún nduú-né, mà cùtiácú-né nicanicuahàn, doco tavá-né diezmu vichi. Doco tucu iá ñà-ndùá cachí (tutu ìì) sàhà Melquisedec, vâchi ducán cähàn mà sàhà-né (na ian) itiácú ìì-né. ⁹⁻¹⁰ Te mate vichi tavá descendencia xi Leví mà diezmu nùù nèhivì, doco tucu nduá nìsa quida-ne antes, vâchi como yohòtéhè Leví nduú Abraham, te nì dòcò-né diezmu nùù Melquisedec mà, ñàyùcàndùá dècuèndè cui quida stná-ndà cuenta na ian stná Leví nì dòcò xì diezmu mà nùù nècuàchímà na ní quee-ne nì sanchicùn ìchì-né Abraham.

¹¹ (Ináhá-ndá), nì nìhì nècuàchì raza-ndà ley ìì xí Dios sàhà ndahà dütù descendencia xi Leví. Te tnaha Aarón nì sanduu stná nsidaa dütù mà. Doco siempre cumáni gá quee viì chuun nìsa quida-ne, ñàyùcàndùá nì ndecunu inga dütù, (divi nduú mii-yá). Doco có-quidá-yá na ian nìsa quida Aarón sànhaha; còó. Na ian nìsa quida Melquisedec, ducán quidá-ya. ¹² Te ñà-sàní dama (Dios) modo quidá dütù, ñàyùcàndùá icúmí stná-yà dama-ya ley (nchícùn nèhivì). ¹³ Vâchi Jesús nduú (dütù saa) cähàn-ndà sàhà-xí, te diín descendencia icúmí mii-yá; còò ni-iin yohòtéhè-yá nìsá quídáchúún

nahi dütù nùù mesa ìì xí Dios. ¹⁴ Vachi ináhá-ndá, divi tiàa nani Judá nduú yohòtéhè Stoho-ndà Señor, doco còò ni-iin palabra nì càchí Moisés sàhà nècuàchì yucán ñà-cunduu-ne iin dütù, ni stná descendencia xi-ne.

¹⁵ Ñàyùcàndùá, náhà chicá claru (ñà-ndáà nduá cachí xì-nsiá), vachi vichi sàni ndecunu inga dütù, te (nicanicuahàn) quidá-yá chuun ìì mà nùù Dios nacua nìsa quida dütù Melquisedec sànaha. ¹⁶ Vachi divi sàhà-ñá itiácú-yà nicanicuahàn, te ía cuàhà poder xi-ya, ñàyùcàndùá nì nìhì-yá chuun xi dütù mà, màdi sàhà-ñá nduú-yá descendencia (xi inga dütù) nacua cachí iin ley. ¹⁷ Vachi ducán nì cache Yua-nda Dios xì Jesú:

Nicanicuahàn cucumi-ní chuun xi dütù nacua nduú chuun nìsa quida Melquisedec.

¹⁸ Ñàyùcàndùá, nì ndañuhu ley sànaha ma, vachi cóni quèé víá. Mànícùí chindee cuáhà-ñá nèhivì, ¹⁹ mánícùí nacuàhandee iniànè ñà-sàà-né quida viì-né nacua ndiá icà-né. Ñàyùcàndùá nì sàha-yàndó inga tnündé ini chicá ndiaha, te divi sàhajàn vatùni thàtuu-nda nùù-yá vichi.

²⁰ Cunaha-nsiá, na ní sàha Yua-nda Dios Jesú chuun xi dütù, nì chinaha-yá mii-yá (ñà-nicanicuahàn cunduu-yamà dütù). ²¹ Doco dütù (descendencia xi Leví mà), còó, cóni cähàn-yà ducán na ní sàha-yanè chuun yucán. Cuisì Jesú nduú ana nì nìhítahví nì càhàn xì Dios ducán, te dohó nì cache-yà:

Yùhù nduí Stohò-ní Señor, te chináhî mií, (seguru cundua), mà dámá inì: nicanicuahàn cucumi-ní chuun xi dütù nahi chuun nìsa quida Melquisedec.

22 Pues ducán nì cachí-yà xì Jesús, te sàhà-ñá fuerte guá palabra xi-ya, ñàyùcàndùá chicá ndiaá tratu saa (nì saquin-yà).

23 Daaní, dùtù ùún-ní, màdì nicanicuahàn icúmí-né chuun xi-ne, vachi xíhi-nè; ñàyùcàndùá, cuàhà-né sàni quida xi chuun xi dùtù mà. **24** Doco Jesús, còó; mà nunca sàà inga nèhivì cunduu-ne dùtù lugar xi-ya, vachi nicanicuahàn itiácú-yà.

25 Ñàyùcàndùá, nú xícàn tàhvì-ndà nùù Dios, te ndácúcahan-nda quìvì Jesús, vátùni dacácu dahuun-yàndó nicanicuahàn, vachi nicanicuahàn itiácú-yà cähàn-yà sàhà-ndà.

26 Cunaha-nsiá, meru dùtù xiñuhu-nda nduú Jesús, vachi iì ndisa-ya, mà dáná-yá, còò cuáchi-ya, tucu dahuun iá-yà nùù nècuàchì cuàchi, te vichi dècuèndè (gloria) chicá nùù-xí ansivi sàni sàà-yà.

27 Còò necesidad icúmí-yâ dòcò-yá promesa nsiquívì sàhà-ñá nàà sàhà cuàchi nèhivì. Ducán quidá dava ga dùtù, dihna dòcò-né promesa sàhà mii-né, dandu después sàhà nècuàchì dava ga. Doco Jesús, còó, iin xichi-ni nì sàha-ya vida xi-ya nì sanduu-ya promesa nì dànaà dahuun-ya sàhà-ndà, te nicanicuahàn ndiaá ñà-jaàn.

28 Daaní, cachí stná ley sànaha ma ñà-vátùni cunduu nèhivì iin dùtù mate iá cuàchi-ne. Doco vichi, coó, sàni yàha ley mà, te sàni cachí fuerte Dios ñà-divi Dèhemani-yá cunduu dùtù xi-nda; te nicanicuahàn cundiaa chuun iì quidá mii-yá.

8

*Nansa cähàn Jesús sàhà-ndà nacua cachí ley saa
sàni sàha Dios cunchicùn-ndà*

¹ Nsidaa ñà-jaàn sàni cachì sàhà-ñá cundaà inì-nsia ñà-divi mii-yá nduú dùtù xi-nda, vàchi chuun jaàn quidá-yá vichi ndé iá-yà ansivi ladu cuahá silla ndiaha ndé iá Yua-nda Dios. ² Xinúcuáchí-yâ ini vehe ìì-yá, vàchi vehe ma nduú veheñùhu ndisa xi-ya, te Stoho-ndà Señor nduú ana nì quidavàha xán, màdì nèhivì.

³ Daaní, nsidaa dùtù (ñuhìví yohó), chuun xi-ne nduá chínndoó-né promesa xi nèhivì nùù Dios, te sahmí stná-nè ñà-ndùá dócò-né nùù-yá. Ñàyùcàndùá nì xiñuhu cucumi stná Jesú斯 ñà-cui chindòo stná-yà nahi promesa. ⁴ Vàchi nú ni coó ìì-yá ñuhìví yohó nì cùí, dandu mà cùí cunduu-ya dùtù, vàchi sàndòo cuàhà dùtù xi ley xi Moisés, te (nsìquívì) chínndoó-né promesa xi nèhivì nùù Dios. ⁵ Doco cunaha-nsiá, seña uun nduú veheñùhu xi nèhivì, xì stná nsidaa ñà-ndùá xichúûn-né nùù chuun xi dùtù mà, có-ndùá ñà-ndiaha ndisa iá ansivi. Vàchi na cuáhàn Moisés quidavàha-ne veheñùhu sícoto sànahà, nì cachi Dios xì-né: “Caquìn-ní cuidadu ñà-quidavàha-ní nsidaájàn nacua iá veheñùhu nì dàcùnì` mii-ní (na ní nana-ní) yucù yucán”. ⁶ Doco vichi icúmí Jesú斯 iin chuun chicá ndiaha (nùù dùtù ndoó ñuhìví yohó), vàchi ley saa sàni sàha-ya vichi nduú iin ley chicá vàha, vàchi chicá ndiaha nì cachi-yà quida-ya xì-ndà vichi. ⁷ Vàchi ley primeru mà, nú còò ni-iñàha cumánì gá nùá, dandu mà cáquín gá Dios inga ley saa ma ni cuí. ⁸ Doco cóni ndóo ini-yà xì nèhivì (nchícùn ley primeru mà), ñàyùcàndùá, dohó nì cachi-yà (nùù tutu ìì):

(Yùhù nduí) Stoho-nsià Señor, te cachí, vàxi iin quìvì, dandu icúmí cuàhi iin ley saa

cunchicùn nècuàchì ñuu Israel, xì stná nècuàchì ñuu Judea. ⁹ Te ley saa ma, tucu coa nùù ley nì sàhi xìì-né quìvì nì taví-né nùù ñuu Egipto, te nì dàcúndêhí-nè ichì ndé nì caquee-ne; vàchi ley mà, cóni chívàha viì-néà. Ñàyùcàndùá nì nacoi-nè. ¹⁰ Còó, tucu coo ley saa icúmî cuàhi nsidanicuú nècuàchímà quìvì nùù-xí, cachí. Vàchi meru ini sàxìnítñuní-nè icúmî chihi ley xi; dècuèndè meru ini anima-nè icúmí stná ndòo dahuan. Dandu mindaa yùhù cunduu ana cahvi-né, te mii-né cunduu ndisa-ne nèhivì xí. ¹¹ Te quìvì yucán, mà cóó gá necesidad chinaha tnähá-né sàhí sàhà-ñá cunaha tnähá-né xì'; còó, vàchi nsidanicuú-né, icúmí-né cunaha-né yùhù, nècuàchì ndahví te nècuàchì cuìcà. ¹² Te yùhù icúmî cuicahnú stná inì sàhà nsidaa ñà-có-ndiàá nì quida-ne; te mà nunca nsinuu ga inì sàhà cuàchi-ne mà, nì cachì Dios.

¹³ Pues sàhà palabra jaàn (vàtùni cundaà ini-ndà) ley tuhú sàni nanduu ley primeru mà, vàchi ley saa nduá cachí-yà (xì inga ley nì sàha-ya). Ñàyùcàndùá, nú ñà-tuhú nduú ley sànaha ma, dandu sà-itúú ndañuhu dahuan.

9

Veheñùhu iá ñuhìví yohó xì veheñùhu iá ansivi

¹ Ley primeru mà, nì cachà xì nèhivì nansa xiñuhu cunucuachi dùtù nùù Dios, xì nansa cuyucun stná iin vehe ìì ñuhìví yohó. ²⁻³ Ñàyùcàndùá, nì cuyucun iin veheñùhu sícoto ndiadí nihni xi iin

sícoto caní, dandu nì nandua ùì cuartu. Te ini cuartu primeru mà iín iin candeleru, xì stná iin mesa ndé itándoó pan ìì nùù Dios. Daaní, inga ladu mà nduú vehe ndé cachí-nè nduú vehe chicá ìì. ⁴ Te icúmí lugar mà mesa oro ndé sahmí-né inciensu, te yucán íá stná caja ìì xí ley mà, idáducán iin chìdídà oro. Te ini caja mà inácáá iin quidi oro ndé ñuhú comida nani maná, te inácáá stná vara xi Aarón nì cana ita. Daaní, ñuhú stná ndúì tabla yùù ndé itándiaa palabra xi ley mà. ⁵ Te dìquì caja ìì mà xí-itasisi ángel ndiaha nani querubín, itaníní ndixìn-né dìquì-nú, te tìxi ndixìn-némà nì sanduu lugar ndé nìsa xicahnú ini Dios sàhà cuàchi nèhivì. Doco vichi có-cùsáí càhàn cuàhà gué` xì-nsiá sàhà nsidaámà.

⁶ Pues nì nsihi nì cuyucun nsidaa iñàha ini veheñùhu sícoto mà, dandu nsiquívì nìsa sahàn dùtù ini cuartu primeru mà ñà-quida-ne chuun icúmí-né quida-ne. ⁷ Doco cuartu ùì íá chicá inì-xima, còó; cuisì dùtù chicá cusáhnû nduú ana quíhvi inì-xima, doco cutu iin quívì cada cuià quíhvi-ne, nihí-né nìì (quisì) sáha-ne sàhà cuàchi mii-né xì sàhà stná cuàchi nèhivì dava ga, divi cuàchi nì quida-ne cóni sáha-ne cuenta. ⁸ Pues sàhà-ñá ducán nì ndacu nuù nèhivì sànahama, seña nduá nì cachitnùhu Espíritu lìì ñà-tàyóo permisu yàha nèhivì ndè lugar chicá ìì xí-yá na quívì xichúûn vá-né vehe ìì primeru mà.

⁹ Pues cunahama-nsiá, iin ejemplu nduú nsidaa ley xi veheñùhu yucán sàhà-ñá cundaà ini ndohó nècuàchì tiempu vichi. Vàchi cachí ley mà ñà-xiñùhù dòcò-ndà cuàhà iñàha (veheñùhu), te cahmi stná-ndà quisì nduú promesa xi-nda. Doco

mate ducan ni cahvi-ndayá, mà cúí dacúxíoámà cuàchi-nda nùù sàxinítñuní-ndà. ¹⁰ Vàchi cuisì cáhàn ley mà sàhà índù comida xiñuhu cuxi-nda, te ò índù ñà-coho-nda, ò nansa icúmí ndoo traste xi-nda, xì nansa icúmí-ndá cuchi-nda; cuisì sàhà ñà-ìá ñuhiví yohó-ní cáhàn ley mà. Vàchi nì chitñuní ini Dios ñà-cuisì cundiaàmà nùù-ndà dècuèndè quìvì quee inga ley saa xí-yá.

¹¹ Doco vichi sà-ìá Cristu, te mii-yá nduú-yá dùtù xi-nda sàhà-ñá cui nìhítahví-ndà ñà-ndiaha ñí xí-yá. Te xinúcuáchí-yá ini iin veheñùhu có-ìá ñuhiví yohó, vàchi màdì ndahà nèhivì nì cuyúcàn, ñàyùcàndùá chicá ìì-ñá, te chicá ndiaha stná. ¹² Te mii-yá, iin xichi-ni nì quìhvi-ya ini lugar chicá ìì yucán, doco màdì nìì chelù, ò nìì litú nduá nihí-yá nì quíhvi. Còó; divi nìì mii-yá nduá nì sàha-ya, te sàhámà vátuni nì nìhí-yá nansa càcu dahuun-nda nicanicuahàn. ¹³ Vàchi nèhivì (antes), nù sàni quida-ne iin falta nùù ley xi-ne, te có-ìá ndoo ga-nè (nacua cachí ley mà), dandu xíhì buey, o xíhì litú, te xíxìn stná iin chelù dìhí, te nandúú-si nahi mii yàà. Dandu sódò nsiquìn dùtù nìì quisì mà, xì stná yàà mà dìquì nèhivì mà, dandu ñà-sàni ndañuhu falta xi-ne cundua. Sàni ndundoo-ne iyuhu, mate cuisì cuerpu xi-ne, (màdì anima-nè). ¹⁴ Te nù ducán nìsa (quida nèhivì xì nìì quisì), dandu na cuahà gá más ndiaá nìì Jesúس sàhà-ñá ndoo cuàchi anima-ndà, nsidan-icuú cuàchi cuàhàn dandáñuhú dahuun xi-nda ni cuí. Vàchi sàhà-ñá itiácú anima-yà nicanicuahàn, ñàyùcàndùá nì sàha-ya meru vida xi-ya ñia-cundua na iin promesa; te promesa ndiaha ndisa nduá, vàchi còò ni-iin cuàchi ni quidá-yá. Pues sàhà

nsidaájàn, sàvàtùni cunucuachi víi-nda nùù mii-yá íá nicanicuahàn. ¹⁵ Vàchi sàhà ñà-ndùá nì quida (Dèhemani-yá) Jesús, nì sàha-ya inga ley saa xí-yá sàhà ñà-vàha xi-nda. Mate ní quida nèhivì falta ñà-cónì chívàha vii-né ley primeru mà, doco nì xìhì Jesús nì dànnáà-yá sàhà nsidaa falta mà, te vichi vátùni cundiatú anima nsidaa ana caná-yá; vátùni nìhitáhvì-né ñà-vàha xi-ya dècuèndè nicanicuahàn.

¹⁶ Cunaha-nsiá, nú cuní-ndà ndutahví dèhe-nda biene xi-nda, dandu tiaa-nda iin tutu cachí nansa ndutahví-né. Doco fuerza cundiatu-ne dècuèndè nú sàni xìhì-ndà, ¹⁷ vàchi mate sàni tiaa-nda tutu mà, mà cündiaá` dècuèndè cachí sàà cui-ndà; có-ndiaá` na itiácú ìì-ndà. ¹⁸ Ñàyùcàndùá, na ní sàha Dios ley sànhaha ma, nì chitnùní stná ini-yá ñà-cui quisí, te cuítia nìì-sí. ¹⁹ Vàchi (ducán cachí nùù tutu ìì), nì nsihi nì cachitnùhu Moisés xì nèhivì nsidaa palabra nduú ley mà, dandu nì tnii-ne idì cuahá, xì yùcù nani hisopo, te nì dàndàxín-néà xì nìì chelù xi nìì sìmbee, te nì dàcà stnahá nsidaámà xì tècuìí, dandu nì sòdò nsìquìn-nè ndutè mà diquì libru ìì xí-yá, xì dìquì nsidaa stná nèhivì itá yucán. ²⁰ Te nì cachí-nè: “Sàhà nìì yohó sàni saquin Dios iin ley ñà-chivàha-nsia vichi”. ²¹ Daaní, davani nì sòdò nsìquìn stná-nè nìì mà inicutu ini veheñùhu sìcoto mà xì nùù stná nsidaa còhò xichúûn dùtù nùù chuun xi-ne. ²² Vàchi cachí ley mà ñà-casi nsidaa iñàhá icúmí còdò nìì mà icà-xí, te ducán ndundoa nùù Dios. Vàchi cunaha-nsiá, mà sáà-yá cuicahnú ini-yá sàhà ni-iin cuàchi-nda nú còò nìì nì xítià.

Nansa nì sàha Jesucristu vida xi-ya sàhà-ñá cuxio cuàchi-nda

23 Ñàyùcàndùá, na sácuàhàn Moisés dahíi-né veheñùhu sànaha ma, vátuni nì xichuún-né nìi quisì, vàchi veheñùhu ñuhìví yohó-ní nì sandua, te cuiś ejemplu uun nì sanduu stná, cóni sándúá veheñùhu ndisa xi-ya iá ansivi. Doco meru vehe ii-yá iá yucán, promesa chicá ndiaha xiñuhá, màdì cuiś nìi quisì. **24** Ñàyùcàndùá, vichi sàni nasaas Jesús ndè meru ansivi ñà-màcuììn-yà nùù Dios sàhà-ndà. Màdì veheñùhu ñuhìví yohó nduú lugar ndé nì nasaas-yà, còo; vàchi cuiś ejemplu uun nduú veheñùhu ñuhìví yohó, có-ndùú ndisa-ña vehe ii nì quidavàha mii-yá ansivi. **25** Dùtù cusáhnú raza-ndà Judea, na quíhvi-ne ini cuartu chicá ii xí veheñùhu, nìi (quisì) nihí-né sáhàn, màdì nìi mii-né. Te cuìà cuìà quidá-né ducán. Doco Jesús, còo; có-xiñuhù cuàha-ya vida xi-ya cuàhà xichi, còo. **26** Vachi nú ducan ni cündúá, dandu cuàhà gá xichi icúmí-yà ndoho-ya dècuèndè na ní sàcò ñuhìví xí ndè vichi ni cuí. Doco còo, vàchi na ní xìnu tiempu antes, dandu nì quixi-ya ñuhìví yohó, te nì sàha-ya vida xi-ya, doco cuiś iin xichi-ni nì xìhi-yà, vàchi nì dànaá nsihí-yá sàhà-ndà, te nì nìhi-yá nansa cuxio dahuun cuàchi-nda. **27** Vachi divi nacua icúmí nsidaa nèhivì sàà-nè cui-nè iin xichi, te después nsidandaà Dios sàhà-né, **28** divi ducání stná Cristu, iin xichi-ni nì sàha-ya vida xi-ya nì nacuida-ya cuàchi cuàhà gá nèhivì. Dandu después icúmí-yà naxicocuììn-yà ñuhìví yohó, doco màdì gá sàhà-ñá (ndoho-ya sàhà) cuàchi-nda; còo. Cunaha-nsiá, divi sàhà ñà-càcu nsidaa ndohó nèhivì ndiatú naxicocuììn-yà cunduamà.

10

¹ Ley sànaħha ma, màdī meru ñà-chicá ndiaħa īx-Dios nì sàndúú ndisa; cuisi nì cachitnùhu uan ñà-después icúmí quixi ñà-ndiaħa īx-Dios xi-ya. Ñàyùcàndùá, mate nicanicuahàn dóċò īx-né promesa cachí ley mà, te cuia cuia quidá dütù ducán, doco mà cuí ndoo cuachi nèħivì sàħàn nùu (veheñùhu) sàħamà. ² Vàchi nú jaan, dandu mà cuáha ga xi promesa mà, vàchi mà dàndóhô gá cuachi nèħivì sàx-xinu-né nì cùi. ³ Doco vichi, sàħà-ñá cuia cuia saħa iż-żgħix promesa (cachí ley) mà, ñàyùcàndùá nsinúú ini-né ia iż-żgħix cuachi-ne. ⁴ Vàchi sàħà nii buey, o nii simbee, mà nunca cui cuxio cuachi ni-iin nèħivì. ⁵ Ñàyùcàndùá, na ní quesaa Jesucristu ñuhħiví yohó, doħó nì cachi-ya xi Yuamáni-yá:

Mii-ní, màdī promesa nduá cuní għà-ní cuàha nèħivì mii-ní. Màdīa cui quisì coco għa-si nùu-ní nduá cuní-ni. Còo. Ñàyùcàndùá vichi sàni quidayucùn-ní iin iquicúñu cumi. ⁶ Vàchi màdī quisì nì xixx, ni màdī inga classe promesa sàħà cuachi nduá cudu in-ni sàħà-xi; còo. ⁷ Dandu yuhu, nì cachi: “Yohó växi ñà-quida ndise cumplir ñà-nduá cuní-ni, nacua cachí tutu iż-żgħi, Dios mío”.

⁸ Cunaha-nsiá, jaan nì cachi Dios ñà-có-cùdū għini-ya sàħà promesa sħatahvì nèħivì, ni có-cùdū għi stná in-ni-ya sàħà quisì saħmí-né; còo, có-cùdū in-ni-ya sàħà ni-iin ñà-jaan nì sħaha-ne sàħà cuachi-ne, mate divi nduá cachí ley (primeru-mà) cuàha-ne. ⁹ Daaní, después nì cachi Jesucristu: “Yohó växi ñà-quida ndise cumplir ñà-nduá cuní-ni,

Dios mío". Pues ñà-jaàn cuní cachí cuàhàn-yà dandáñúhú-yâ ley primeru mà, te caquin-yà inga ley saa xí-yá. ¹⁰ Te sàhà-ña nì quida ndisa-ya nsidaa ñà-ndùá nì ndacu nuù-yá, ñàyùcàndùá vâtùni nduhiì dahuun anima-ndà, vâchi nì sàha-ya iquicúñú-yà nahi promesa ñà-danáà-yá sàhà-ndà. Iin xichi-ni nì quida-ya ducán, doco nicanicuhàñ cundiaà.

¹¹ Quìvì vichi itá dùtù raza-ndà, quidá-né chuun xi veheñùhu xi-ne; te nsìquívì sáha-ne cuàhà xichi promesa xi ley mà, mate mà nunca dacúxioá cuàchi-nda. ¹² Doco Jesúś, còó, iin xichi-ni nì dàñáà-yá sàhà cuàchi-nda, te nicanicuhàñ cundiaàmà, dandu nì sàcòo-ya ladu cuahá Yuamáñì-yá, ¹³ te ndiatú-ní-yá dècuèndè cundee dahuun-yamà nuùù nsidaa ana xiní ùhì xì-yá, te cusahnú-yá nuùù-né. ¹⁴ Vâchi iin xichi-ni nì dàñáà-yá (sàhà cuàchi-nda), dandu nicanicuhàñ icúmí ndee vâha nsidaa ana sàñì ndoo cuàchi anima-xi. ¹⁵ Te divi ducán cachí stná Espíritu lì xí-yá. Vâchi primeru nì cachí Stoho-ndà Señor palabra yohó:

¹⁶ Tucu coo ley saa icúmî cuàhi nècuàchímà quìvì nuùù-xí, cachí, vâchi meru ini anima-né icúmî nacoo dahuin ley mà; meru ini sàxinítñùní-né icúmî chihià.

¹⁷ Dandu después cachí-yà:

Ndè nicanicuhàñ mà nunca nsinuu ga inì sàhà cuàchi-ne.

¹⁸ Ñàyùcàndùá, cunaha-nsiá, nú sàñì ndutu dahuun cuàchi-nda, còò gá necesidad cuàha-nda ni-iin ga promesa ñà-danáà xì sàhà-ñá.

19 Sàhà ñà-jaàn, có-yûhî gà-ndà datnátuu-nda anima-ndà nùù Dios, mate iá-yà lugar xi-ya ndé chicá ìì, vàchi sàhà nìì Jesús sà-nùná ichì, ñánì. **20** Na iin ichì saa nduá, te divi mii-yá nì quidayucun xán, vàchi sàhà-ñá itiácú ndiaha-yá, ñàyùcàndùá iá ichì mà. (Antes iin sìcoto nìsa sadí nihni ndé nduú lugar chicá ìì xí Dios, doco) sìcoto mà, ejemplu sàhà cuerpu xi Jesús nì sandua, (vàchi na ní xìhi-yà), divi sàhà ñà-jaàn nì nìhì-ndà nansa yàha-nda nùù Dios. **21** Te vichi sà-ìcúmí-ndá iin dùtù ndiaha chindéé xí nsidaa ndohó ana nduú dèhe ndisa-ya. **22** Ñàyùcàndùá, màsà yûhî-ndà datnátuu-nda anima-ndà nùù-yá. Iin-ni ní cúníhnú ndisa ini-ndà mii-yá; ni cúníndísâ víi-ndayá, màsà cúcáhán-ndá a jaan á coó. Vàchi sàhà-ñá nì xìtià nìì-yá, ñàyùcàndùá sàni ndundoo sàxìnítñùní-ndà, te có-dàndòhó gá`-ndó; te ducán queámà na ian sàni xichi-nda tècuíí limpiu.

Màsà nándodó-nda ichì-yá

23 Pues sàhà nsidaa ñà-jaàn xiñuhu cunchicùn viì-ndà ñà-ndùá xiníndísá-ndá; iin-ni ni cúníhnú vàha ini-ndà ñà-jaàn. Màsà dáma sàxìnítñùní-ndà, vàchi sàni sàha-ya palabra xi-ya, te mà dándáhvî-yàndó. **24** Te xiñuhu stná nanducu-nda nansa nacuàhandee stnahá ini-ndà sàhà-ñá chicá más ni cúcúú stnahá ini-ndà sàhà-ndà, te quida viì-ndà xì ñaníttnaha-nda. **25** Ni màsà nácóó-ndá ñà-nataca-ndà na ian quidá dava nèhivì. Còó; vichi chicá xiñuhu cunuù stnàhà-ndà, te nacuàhandee stnahá ini-ndà, vàchi sà-ìndéhe-nda chicá sà-cùyátní quìvì (naxicocuïñ-yà). **26** Vàchi cunaha-nsiá, nú sàni cundaà vàha ini-ndà nansa iá ichì ndàcuisì-yá, doco quidá canúú fí-ndà

cuàchi-nda, dandu còò cá ni-iin promesa cui danáà xì sàhà-ndà. ²⁷ Ndé cuisì-ní ndóo ga ñà-yùhí cuaá-ndà, vàchi vàxi castigu cahnú, vàxi ñuhu níhi coco nsidaa ana có-ndòó ladu xi-ya. ²⁸ Nèhivì sànaха, nú nì cahichì ini-nè ley xi Moisés, dandu fuerza cui-nè nú ndoó ùì ò ùni testigu cachí nansa nì cuu, te nú ducán, dandu còò iin ni cuhí ini xì-né na ní xìhì-né. ²⁹ Doco nú meru Dèhemaniì Dios nduuú ana cahichì ini iin nèhivì, dandu ¿nansa tuxí inì-nsia cuu? ¿Amádi cuàhà gá más castigu icúmí-né nìhì-né? Vâchi nú có-quidáñuhú-né ñà-nì xitià nìi ndiaha-yá, dandu cahnú sàstnùhù coo castigu xi-ne, vàchi sàhà nìi mà nì ndoo anima-nè, te sàhà stná mà nì saquin Dios iin tratu xì-né. Daaní, stná Espíritu lì xí Dios, gracia nì quida stná-yà xì nècuàchimà, doco nú vichi cutu ni cahichì ini-nè nsidaámà, dandu ndahví-né. ³⁰ Ináhá-ndá ñà-divi Dios nduuú ana nì cachi xì-ndà dohó: “Mií quidá tocar nachitacuhá sàhà falta xi nèhivì; còò cá ana icúmí nacuàha xi-né castigu”. Te cachí stná (tutu iì) ñà-divi mii-yá icúmí-yá nsidandaà-yà sàhà cuàchi nèhivì xí-yá. ³¹ Cunaha-nsiá, tnündoho cahnú cundua nú ni níhi nèhivì castigu nùù ndahà Dios ía nicanicuahàn.

³²⁻³³ Doco mii-nsiá, xiñuhu nsinuu ini-nsià nansa nì cuu xi-nsiá quìvì primeru na lácà nì dàtnúù-yà sàxìnítñúní-nsià, cuàhà tnündoho nì yàha-nsia. Dava xichi nì canàhá nèhivì xì-nsiá, te dava xichi nì dàndòhó stná-nè mii-nsiá nùù tacá nèhivì. Te dava xichi cuisì-ní nì quida-nsia acompañar nècuàchì nì ndoho ducán, doco calma nì quidandee inì-nsia sàhà nsidaámà. ³⁴ Te na ní sàcundiadi stná compañeru-nsià, dandu nì

indehè ndahví-nsiànè; te na ní candiaa nèhivì biene xi-nsia, (cónì cùhúún inì-nsia), còó, duha nì cudiì inì-nsia, vàchi ináhá-nsiâ, ndè gloria xi Dios chicá cuàhà iñàha icúmí-ndá, te chicá ndiaá` mà, vàchi nicanicuahàn cunaha-ñá. ³⁵ Ñàyùcàndùá, iin-ni ni cúníhnú vàha ini-ndà (ichì-yá), mäsà nácóó-ndáñâ, vàchi iin ñà-vàha cahnú icúmí-ndá nìhi-ndà nùù-yá. ³⁶ Iin-ni ni cúnchícùn cuéyàà-ndà ichì mà, vàchi nú sàni nsihì nì quida-nda nsidaa ñà-ndùá cuní Dios quida-nda, dandu nìhi-ndà ñà-ndiaha ìì sàni cachi sahnú-yá xì-ndà. ³⁷ Vàchi dohó cachí tutu ìì:

Cunaha-nsiá, icúmí-yâ naxicocuïñ-yà: làcà sacu tiempu cumánì gá; mà cuéé gà-yà. ³⁸ Te (cachí stná-yà): “Nèhivì vàha xi, nú xiníndísâ vàha-ne yùhù, dandu nìhi-né vida ndiaha. Doco nú ni ndédumá ini-nè, dandu ni-iyuhu mà ndóo inì sàhà-né”, cachí-yà.

³⁹ Doco ndohó, có-ndùù-ndà nèhivì ndedumá ini-xi, vàchi nú jaan, ndañuhu anima-ndà. Còó, nèhivì xiníndísâ nduu-nda, ñàyùcàndùá icúmí-ndá càcu-nda nùù-yá.

11

Xiñuhu cunindisá víi-nda

¹ Nú ndisa xiníndísâ vàha-nda Dios, dandu cuní cachàmà ñà-nìhnú cuisì ini-ndà icúmí cuu ndisa ñà-ndùá ndiatu-nda. Te nú xiníndísá-ndá ducán, dandu quidá stná-ndà cuenta na ian sà-jà ndisa ñà-tàñáha ga cuninùù-ndà. ² Te divi ñà-jaàn nduu stná ñà-ndùá nìsa quida xìì-ndà sànahaa, nì xinindisá-né mii-yá, te nì ndee vàha-ne nùù-yá.

³ Ndohogó, xiníndísá-ndáyá, te sàhájàn vátùni cundaà ini-ndà nansa nì quidavàha-ya ñuhìví, cuisì nì càhàn-yà, te nì sàcòa; ñàyùcàndùá, indéhe-nda íá ñuhìví vichi, doco mài ñà-túi cundehè-ndà nduá nì cuyucàn; còó.

⁴ Daaní, Abel, na ní sàha-ne Dios promesa xi-ne, chicá nì sandiaàmà nùù promesa nì sàha Caín. Te ¿índù chuun chicá ndiaámà? Divi sàhà-ñá nì xinindisá nècuàchímà mii-yá. Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà: “Sàní ndee vàha Abel nùí; cudíi inì sàhà promesa xi-ne”. Ñàyùcàndùá, mate còò cá Abel mà, doco dècuèndè vichi íá ìì fama-nè ñà-nì xinindisá-néyà.

⁵ Daaní, Enoc tu, nì xinindisá stná-nè mii-yá, te vivu nì sàà-nè nùù-yá, cóni xíhi-nè, nì ndañuhu uun-ne (nùù nèhivì), vàchi sàhà poder ndiaha xí Dios nì ndiachi-né dècuèndè ndé íá-yà. Te cachí tutu ìì, ducán nì cuu xi-né ñà-nì cudiì guá ini-yà sàhà-né. ⁶ Doco nú có-xiníndísá-ndá, dandu mà nunca cudiì ini-yà sàhà-ndà. Vàchi nú cuní-ndà sàà-ndà nùù-yá, dandu fuerza cunindisa-nda íá ndisa-ya, te seguru datnúù-yà sàxìnítñúní nsidaa ana nandúcú ndisa-xi-yá.

⁷ Daaní, stná Noé, nì xinindisá stná-nè mii-yá na ní cachitnùhu-ya xì-né ñà-ndùá icúmí cuu quìvì nùù-xí; ñàyùcàndùá, nì quida-ne ñà-ndùá nì cachi-yà, nì quidavàha-ne iin barcu cahnú sàhà-ñá càcu-ne, mii-né xì stná nèhivì vehe-ne. Ducán nì quida-ne, te ñà-jaàn claru nì tui ñà-cónì quídá víi dava ga nèhivì ñuhìví. Doco mii-né, nì ndee vàha-ne nùù-yá ñà-nì xinindisá-néyà.

⁸ Daaní, stná Abraham; nì xinindisá stná-nèyà, te ñàyùcàndùá nì quee-ne cuàhàn-nè na ní

cana-yanè ñà-cùhùn xìcà-né inga ñuu ndé icúmí-né sàà-nè cunduu-ne stoho nsidaa ñà-ìá yucán. Ñàyùcàndùá, nì inini-ne ñà-ndùá nì ndacu nuù-né, mate có-cündáà ini-né índù cùhùn-nè. ⁹ (Dandu nì sàà-nè) ñuu ndé nì cachi Dios xì-né mà. Yohó te yucán nì là chii-né ñuu mà, nihnu ini-né nduú-né nècuàchì inga ñuu, doco siempre iin-ni xinindísâ víi-néyà. Cuisì vehe sìcoto nì sanduu vehe-ne, te divi clase vehe yucán nìsa xichuún stná (dèhe-ne) Isaac, xì stná (dèheñani-né) Jacob. Cunaha-nsiá, stná nècuàchì yucán, iin-ni nì sandiatu stná-né cuu xi-né ñà-ndùá nì cachi Dios xì Abraham antes. ¹⁰ Vachi nècuàchimà, (na ní quee-ne ñuu-nè), nandúcú-né iin ñuu sàni quidavàha-ya; vachi nihnu ini-né íá iin ñuu nì chitnùní ini mii-yá coo, te fuerte ndisa cimientu xan.

¹¹ Daaní, stná (ñahàdihí-né) Sara, nì xinindisá stná-né mii-yá. Mate sáyâha ga sahnú-né, doco nì nìhítáhvì-né valor ñà-coo iin méè xi-ne, vachi antes sàni cachi sahnú Dios xì-né, te ñàyùcàndùá nì tùinuù iin dèhe-ne, vachi xinindísâ-né mà nunca dandahví-yànè. ¹² Ñàyùcàndùá, mate sàsàhnú cuàha Abraham, doco nì là iin dèhe-ne, te sàhà imindaa dèhe-nemà nì sàà-nè nì sàcünduu-ne yohòtéhè cuàhà gá mil nèhivì; cuàhà sàstnùhù nèhivì nì nanduu-ne nahi cuàhà sìtnúù ansivi, ò ñusì ndiquin yuhù mar, vachi mà cùi nandiahvia.

¹³ Cunaha-nsiá, nsidaa nècuàchì sàni nacani xì-nsiá sàhà-xímà, iin-ni nì xinindisá víi-né mii-yá dècuèndè nì xìhi-nè. Te mate cóni sàà-nè cun-inùù-né cuu ndisa ñà-ndùá nì cachi Dios xì-né, doco iin-ni nì xinindisá-né, mate tàyóa, te nì cudiì ini-né sàhà-ñá, vachi (nì cundaà ini-né) màdì ñuu ndisa-ne nduú ñuu-nè ñuhiví yohó, ñàyùcàndùá nì

cachi-nè xì nèhivì ñà-cuisì-ní yáha uun-ne ñuhìvì yohó. ¹⁴ Te nú ducán cachí nèhivì, dandu náhà claru inga ñuu nduá nandúcú-né, iin ñuu ndé cunduu ñuu ndisa-ne. ¹⁵ Te nú cuàhàn-nè ñsinuu ini-nè ñuu-nè primeru nì cùí, dandu vihini naxi-cocuìn-nè yucán. ¹⁶ Doco còó, cóni núhù-nè, vàchi nì cuni-nè cundoo-ne iin ñuu chicá ndi-aha, divi ñuu mii-yá iá ansivi. Te sàhà-ñá (nì xinindisá-né ducán), ñàyùcàndùá có-ndùcáchán-yá cachí-yà ñà-ndùú-yá ana cahvi-né, vàchi sàní quidayucun-yà iin ñuu (ndiaha) ndé cundoo-ne (xì-yá).

¹⁷ Daaní, después, nì cachi Dios xì Abraham ñà-nì cuáha-ne dèhe-ne Isaac cunduu-tè iin promesa. Ducán nì quida-ya sàhà-ñá cundaà ini-yà a cunini viì-néyà, á coó. Te (nì quida-ne cumplir), nì xinindisá-né mii-yá, dispuestu nì ìa-ne ñà-cunduu dèhe-ne promesa, mate mindaa-té nùù-né, te mate antes sàní cachi sahnú Dios xì-né ¹⁸ ñà-divi nùù tèchii Isaac mà icúmí quee cuàhà descendencia xi-ne. ¹⁹ Doco nì cundee ini-nè ñà-vàtùni danátiácú-yàte nú ni cuí-te. (Te ñà-nì càcu-tè) nì ndòo-tè vivu nùù-né, ñàyùcàndùá vátùni quida-nda cuenta na ian ndisa, sàní natiacù-te.

²⁰ Daaní, después (nì cundaà ndisa inì-xi) ñà-xìnídísâ stná Isaac mà mii-yá, vàchi cuàhà gá ñà-ndiaha ìì nì cachitnùhu-ne xì (ùì dèhe-ne) Jacob xì Esaú sàhà nansa icúmí cuu xi-né quìvì nùù-xí. ²¹ Daaní, Jacob mà, nì xinindisá stná-nè mii-yá, (ináhá-ndá), vàchi na sá-ìtúú cuàhàn-nè cui-nè, dandu nì càhàn-nè xì iin iin dèhe José, nì cachitnùhu-ne xì dèheñani-né mà ñà-ìcúmí-té nìhi-té cuàhà ñà-vàha ndiaha nùù Dios. Ducán

nì cachi-nè, naquímánì-né Dios, te itúú-né nùù bastón xi-ne. ²² Daaní, José mà, nì xinindisá stná-nè mii-yá, (ináhá-ndá), vàchi na sá-itúú cuàhàn-nè cui stná-nè, nì cachi-nè ñà-seguru icúmí caquee libre nsidaa nècuàchì raza-nè Israel nùù ñuu Egipto. Te nì nacoo stná-nè órden nansa quida nèhivì xì iquicúñú-né nú sàni xìhi-nè.

²³ Daaní, stná yuadíhí Moisés, nì xinindisá stná-nè mii-yá na ní tùinuù dèhe-ne mà. Te nì caxini-nè cuahani iá-vè, ñàyùcàndùá mate sàni dàndàcú rey cui-vè, doco cóni yúhî-nè; ùní yòò nì ia dèhé-vè nì quida-ne.

²⁴ Daaní, stná Moisés mà, nì xinindisá stná-nè mii-yá, te sàhámà na sáni sahnu-ne, cóni cùní-nè cachi gà nèhivì ñà-dihi-né nduú dèheyoco rey.

²⁵ Còó, chicá nì cudiì ini-nè cùhùn-nè cutnahá-né xì nèhivì xí Dios, mate cuáhà gá nì ndòhó-né, te màdiá ndòo-ne (ndé iá-nè), te quida-ne ñà-vico sìquini iá ñuhivì yohó, vàchi cuiśi sacù-ni tiempu coo ñà-vico ma. ²⁶ Chicá nsiha ichì Cristu ni cúnchícùn-nè nihnu ini-nè, mate ni cáhichì ini nèhivì-né; te cóni xího stná-nè ñà-cuìcà ñuu Egipto yucán, vàchi iin-ni nihnu ini-nè ñà-cuisì nùù Dios icúmí-né nìhitáhvì-né cuàhà ñà-ndiaha ì.

²⁷ Daaní, na ní quee-ne ñuu Egipto mà cuàhàn-nè, divi sàhà-ñá xiníndísâ-né mii-yá nì sandua. Ni cóni yúhî-nè ñà-nì xìdà guá ini rey dandacú yucán, vàchi iin-ni nchícùn viì-néyà na ian xinínùù-néyà, mate có-túí-yá indéhe-nda.

²⁸ Daaní, ñà-sàni xinindisá-né mii-yá nduú stná na ní quida-ne vicò pascua primeru, mii-né xì nèhivì raza-nè, te nì dàcáa-ne niì (lelù ìcà yehè-né) sàhá màsà cúí dèhe sahnú-né quida ángel yàha

yucán. ²⁹ Daaní, na ní yàha-ne Mar Cuahá, te nì nduhichí cahà mar mà nahi ñuhù íchî, divi sàhà-ñá nì xinindisá-né Dios nì sanduu stná` mà. Doco tè-ñuu Egípto, na ní cuni stná-te yàha-tè yucán, dandu nì càhà nsihi-tè.

³⁰ Daaní, sàhà-ñá nì xinindisá stná nèhivì raza-ndà mii-yá, ñàyùcàndùá nì nacununduu-nè ñuu Jericó ûsà quìvì, te nì caà nama ndiadí nùù ñuu mà. ³¹ Daaní, stná nècuàchì ñahà nani Rahab, mate cuàhà tiàa nì xìcanuu xi-né (antes), doco nì sàà-nè nì xinindisá stná-nè mii-yá, vàchi na ní techuún Moisés iin ùì tiàa ñà-nacunì-te nansa iá ñuu nècuàchimà, dandu nì chindee-néte. Ñàyùcàndùá, cóni xíhì-nè nahi nèhivì dava ga có-xìnindísâ.

³² Pues vichi có-xiñuhù cachi guè (sàhà nèhivì sànaха ma), ni mà sáà stnáì nacani nsihi xì-nsiá sàhà nsidaa-né, divi sàhà Gedeón, xì sàhà Barac, xì Sansón, xì Jefté, xì David, xì Samuel, xì sàhà stná dava ga nècuàchì nùsa cahàn cuenta xi Dios.

³³ Cunaha-nsiá, divi sàhà-ñá nì xinindisá nsidaa nècuàchimà mii-yá, (ñàyùcàndùá nì quida-ne cuàhà obra ndiaha). Dava-ne nì cundee-né nùù nsidaa nèhivì ndooinga ñuu. Dandu nì cusahnú ví-né, te nì nìhi-né ñà-vàha nì cachi sahnú Dios xì-né. Te dava-ne nì càcu-ne nùù nsicaha, cóni sàxí-siné. ³⁴ Te dava stná-nè, nì cundee-né nùù ñuhu xíxìn, cóni quidá dañúà xì-né. Te dava-ne nì càcu-ne nùù nèhivì cuàhàn cahnì xì-né xì espada nì cùí. Stná nècuàchì còò fuerza xi, nì xinindisá stná-nè mii-yá, te nì ndufuerté-nè, vàtùni nì nacuàhandee ini-nè, te na ní caquixi soldadu inga ñuu, vàtùni nì chindee-né mii-né, te nì taxi-né nsidaa témà. ³⁵ Stná nècuàchì ñahà, nì xinindisá stná-nèyà, te ñàyùcàndùá nì nìhitáhvì

dava-ne nì natiacu iin nèhivì vehe-ne. Doco dava stná nècuàchìma, nì dàndòhó nèhivì-né, te nì xìhì-nè; vihini dacácu-tènè nì cùí (nú ni nácóó-né ichì-yá); doco còó, cóni quidá-né ducán, vàchi cuní-né nihítahvì-né iin ñà-vàha chicá ndiaha, divi ñà-natiacu-nè. ³⁶ Daaní, dava stná nècuàchì sàna ha ma, cuàhà gá nì sàcündiaa nèhivì-né, te nì ñàhnì cuií stná-nè. Te dava stná-nè, nì sàcùnuhni stná-nè cadena, te nì sàcùndiadi-nè. ³⁷ Te dava stná-nè, nì sahnì nèhivì-né xì yùù, ò machete. Te dava-ne, serruchu nì quedava-ne. Cuàhà gá nì candoho-ne nì quida nèhivì. Ñàyùcàndùá, yohó te yucán nì xìcanuu ndahví-nè, nìsa idàhvì-ne xì cuisì iin riì ò simbee, vàchi ndahví dahuun-ne, cuàhà tnùndoho nì xini-nè; quini nì dàndòhó nèhivì-né. ³⁸ Nì xìcanuu ndahví-nè yucù dàná, ò inga xaan ndé còò nèhivì, te yucán nì caquidi-né ini cueva, ò ini iin chìcòhò cahnú. Ducán nì cuu xi-né mate chicá ndiaá-né nùù nsidaa gá nèhivì ñuhiví. ³⁹ Doco nsidaa nècuàchì sàna ha ma, mate ní nìhi-né nì ndee vàha-ne nùù Dios ñà-nì xinindisá-néyà, doco cóni nihítahvì-né ñà-ndiaha íì nì cachi-yá (xì xìì-ndà) antes. ⁴⁰ Còó, vàchi sàhà-ñá nihnu stná ini-yà ndohó, ñàyùcàndùá nì chitnùní ini-yà ñà-dècuèndè quìvì vichi coo iin ñà-chicá ndiaha nihítahvì-ndà, dandu iin-ní nacuatnaha-nda xi nècuàchì yucán cundiatú anima nsidaa-nda.

12

Cuisì Jesús ni cíndéhe-nda nùù-xí

¹ Vichi cuàhà sàstnùhù nèhivì (sàna ha) sàni nacani xi-nda ñà-ndiaha guá íá (nú xiníndisá-ndá mii-yá). Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacoo dahuun-nda

nsidaa iñàha sadí xì nùù-ndà. Ni nácóó-ndá nsidanicuú cuàchi quida-nda, vàchi ñà-yùcán nduá dacá xi dìnì-ndà. Iin-ni ni cúnchícùn viì-ndà mii-yá inii vida xi-nda; nacua quidá nècuàchì dadavá stnahá xinú carrera, ducán xiñuhu naçuàhandee ini-ndà. ² Iin-ni ni cündéhe-nda nùù Jesú, vàchi sàhà mii-yá nì quesaha-nda xiníndísá-ndá ichì-yá, te divi-ya icúmí chindée stná xì-ndà ndè cachi xinu vida xi-nda. Te mate nchìca cruz nì ndoho-ya, doco cóni ndúlócô-yà na ní cahichì ini nèhivì-yá ñà-nì xìhì-yà ducán, vàchi ináhá-yâ, después icumí-yâ sàà-yà coo-ya contentu. Daaní, (mànuhù-yá gloria), te yucán nì sàcòo-ya ladu cuahá Yua-nda Dios.

³ Pues vichi xiñuhu nsinuu inì-nsia nansa nì cuu xi-yá, cuàhà gá nì quida quini nèhivì cuáchì xi-yá, doco nì quidandee ini-yà. Ñayùcàndùá, nsinuu inì-nsia ñà-jaàn, còtó cucahan-nsiá mà cündéé gâ inì-nsia, te cuhuun inì-nsia. ⁴ Vachi ñà-ndáà nduá, cuàhà lucha fuerte sàní quida-nsia ñà-màsà cündéé nèhivì cuáchi ma nùù-nsiá, doco ni-iin-nsia tàñáha ga cahnì-né. ⁵ Doco nacua indéhí sàní nandòdó-nsiá nansa cachí Dios nùù tutu iì ndé cahán-yà xì-ndà na iin yua-nda. Pues dohó cachí-yà:

Hijos míos, màsà cúnñáñá-nsiâ nù náni-nsia nùù yùhù ana nduú Stoho-nsià Señor; ciò, ni màsà cùhýún stná inì-nsia nù sàní sàhi-nsià iin conseju tii. ⁶ Vachi Stoho-nsià nduí, te cuú inì sàhà nsidaa-nsiá, ñayùcàndùá fuerza nàni-nsia, vàchi nsidaa ana sàní nacàxin ñà-cunduu-ne dèhi, icumí-nê ñähñì stná-nè, cachí Dios.

⁷ Ñayùcàndùá, xiñuhu quidandee ini-ndà na

náni-nda nùù-yá, vàchi sàhà-ñá nduú ndisa-nda dèhe-ya nduájàn. Sà-ìnáhá-ndá, na cuati-nda, nsidanicuu-nda nì níhì-ndà conseju nùù yua-nda.

8 Doco quivi vichi, nú còò ni-iin conseju níhì-ndà nùù mii-yá, dandu cuní cachàmà ñà-có-ndùú ndisa-nda dèhe-ya, vàchi nsidaa ana nduú dèhe ndisa-ya, ducán quidá-yá xì-né. **9** Vàchi yua-nda ñuhiví yohó, nìsa danáni stná-nèndó, te nìsa cahvi-ndané. ¿Amádi chicá ndiá icà-ndà cundoo stná-ndà sujetu nùù Yua-nda íá ansivi, te ducán níhì-ndà cutiacu ndiaha-nda? **10** Vàchi sacu tiempu nì ndòo-nda nùù yua-nda ndoó ñuhiví yohó, te nacua cudíi ini-né, ducán nìsa danáni-nèndó. Doco mii-yá, cuisì sàhà ñà-cunduu ñà-vàha xi-nda nduá danáni-yàndó, te ducán cunduu ndisa-nda nèhiví ii nahi mii-yá. **11** Pues ñà-ndáa nduá, có-cùdíi ini-ndà na hora níhì-ndà conseju; tnùndoho nduá cahan-nda; doco nú sàni yàha, te sàni sàà-ndà nì cundaà vàha ini-ndà, dandu chicá ndiaha coo vida xi-nda, vàchi chicá vii sàni sàà-ndà nacani ini-ndà.

Cuàhà gá peligru ndácà nú cahichì ini-ndà palabtra cachí Yua-nda Dios

12 Ñàyùcàndùá, màsà cündóó-nsiá cuhúún gá inì-nsia na ian nì còyo ndahàsahà-nsiá; còó. Iin-ni ni nácuàhandee ini-nsià cuníà, **13** micuísí ichì váha-ya nanducu-nsiá sàhà-ñá màsà túcù iin nècuàchì tàcútùha vii cacanuu nacua ndiá icà-né. Te nú sà-ìá iin ana tàcúndáà vàha inì-xi ducán, dandu nanducu-nsiá nansa ndufuerté anima-né.

14 Ni cündóó mánì-nsiá xì nsidaa ñanìtnaha-nsia, te ni cuáhandee stná inì-nsia cunihnu ii inì-nsia nicanicuahàn, vàchi nú có-nìhnú ii ini-ndà, mà nunca sàà-ndà cuni-ndà nùù Stoho-ndà

Señor. **15** Te cuidadu ni cündóó stná-nsià còtó nandòdó-nsiá gracia xi-ya, te sàà-nsià nanduu-nsia nèhivì malu ndedúmá inì-xi, vàchi nacua quidá iin yohò yùcù dàna, ducán cui quida stná nècuàchì malu, mate imindaa-né, doco vihini cunduu-ne dañu xi cuàhà gá nèhivì. **16** Ñàyùcàndùá, cuidadu cundoo-nsia, còtó coo iin-nsia cùtòó xì ñahà, te ò iin ana có-ndùlócô-xì ichì ìi-yá na ian nì quida Esaú sànaha. Dèhe sahnú nì sanduu-ne, ñàyùcàndùá, icúmí-nê ndutahví-né cuàhà ñà-ndiaha ni cuí, doco nì dama-ne derechu mà sàhà cuisì iyuhu ñà-ndùá nì xixi-ne. **17** Te ináhá-nsiâ nansa nì cuu xi-né después, cóni níhì-né ndutahví gá-nè ñà-ndiaha ma nùù yua-né, mate yáha ga nì cuni-nè níhì-néà. Nì sacundahví-nè (nùù nècuàchìmà), te nì sacu fuerte-nè, doco mánìcùí gá, vàchi cóni níhì-né nansa nadama-ne ñà-ndùá sànì quida-ne mà.

*Tucu iá ñà-ndùá nì xini nèhivì sànaha na ní sàha
Dios-nè ley primeru*

18 Vàchi ndohó, cóni tnátuu-nda nùù iin yucù (ñuhiví yohó nacua nì quida nècuàchì Israel sànaha), vàchi yucù (Sinaí yucán), xíxàn, te iín tnúú ndúchí, có-tuínúù, te caná fuerte táchì. **19** Te nì sivi stná corneta; dandu nì tiacu cähàn fuerte mii-yá. Doco nèhivì mà, nì sacundahví-nè nùù-yá ñà-màsà cähàn gá-yà xì-né ducán. **20** Vàchi mánì cündéé gâ ini-nè quida-ne cumplir palabra nì cachi-yà. Te dohó nì cachi stná-yà: “Màsà náná-nsiá icas yucù jaàn, te ni quisì xí-nsiá, vàchi nù ducán, dandu icúmí-nsiâ cahnì-nsiási xi yúù, ò xì lanza”. **21** Cunaha-nsiá, yáha ga nì cayuhí cuaá nèhivì mà na ní indehè-né nansa nì cuu. Dècuèndè

stná Moisés nì catchi-nè: “Ndé quidí cuísí ñà-yúhî güè”.

²² Doco ndohó, còó, vachi ichì yucù nani Sión sàni quihin-nda vichi, vachi yucù yucán nduuú ñuu mii-yá íá nicanicuahàn. Te Jerusalén Nsiaha Iá Ansivi, ducán nani stná ñuu mà. Te sàni sàà stná-ndà ndé ndoó tacá cuàhà mil ángel xi-ya, ²³ ndeníhí vaha-neyà. Te sàni nacuatnahá stná-ndà xì nsidaa gá nèhivì xínduu dèhe-ya, divi nsidaa ana itándiaa quívì-xí ndè gloria xi-ya. Te sàni dàtnátuu stná-ndà anima-ndà nùù mii-yá ana icúmí nsidandaà sàhà nsidaa nèhivì, divi nduuú Dios; te vichi iin-ni sàndùú stná-ndà xì nèhivì nì ndee vaha nùù-yá sànaha, doco vichi sàni nìhì stná-nè nì cundiatú ndiaha stná anima-nè. ²⁴ Vachi nùù Jesús sàni tnàtuu anima nsidaa-nda, vachi divi mii-yá nduuú ana cáhàn nihni sàhà-ndà, te nì saquin stná-yà iin tratu saa xi-nda, divi nduuú ñà-nì xitià nìi-yá (sàhà-ndà); te cunaha-nsiá, chicá ndiaha quidá nìi-yá mà nùù nìi Abel sànaha.

²⁵ Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cündóó-nsiá ñà-màsà nácuáa-nsiá mii-yá ana cáhàn xì-ndà vichi. Vachi nù cóni cácu nèhivì sànaha na ní cahichì ini-nèyà na ní càhàn-yà xì-né ñuhiví yohó, dandu chicá mà cácu ndohó nú cahichì ini-ndà palabra cachí-yà xì-ndà dècuèndè ansivi. ²⁶ Na ní càhàn-yà antes, fuerte nì tnàa ñuhiví; doco vichi sàni cachitnùhu-ya xì-ndà inga palabra yohó, cachí-ya: “Inga xichi icúmí datnái ñuhiví. Doco màdì cuiśi ñuhiví yohó icúmí tnàa; còó, dècuèndè stná ansivi icúmí tnàa”. ²⁷ Te na ní catchi-yà palabra mà ñà-inga xichi icúmí tnàa, pues cuní cachàmà ñà-icúmí cuxio nsihi nsidaa ñà-ndùá nì quidavàha-ya ñuhiví yohó.

Doco nsidaa ñà-cuàhàn cunaha nicanicuahàn, icúmiâ ndòa. ²⁸ Vachi ñuhìví ìì ndé icúmí-ndá cundoo-nda, mà nunca ndutá. Nàyùcàndùá, iin-ni xiñuhu naquimanì-ndàyá sàhámà sàhà-ñá vátùni cunucuachi ví-nda nùu-yá nacua cuní-yà quida-nda, te cahvi ví-ndayá; màsà nácuìdiqui uun-nda ichì-yá, ²⁹ vachi nahi ñuhu níhi nduú-yá, te mà úhì cahmi nsihi-ya (ana cahíchì ini).

13

Nansa quida-nda, te cudiì ini Dios sàhà-ndà

¹ Iin-ni ni cuú stnahá ini-ndà sàhà-ndà na ian iin-ni ñaní xínduu-nda. ² Måsà nåndodó-nda coo manì ini-ndà xì nèhivì cóyo vehe-nda, vachi dava nèhivì, ndè stná ángel xi Dios nì dàyáha-ne vehe-ne, te cóni cúnzáà ini-nè. ³ Te xiñuhu nsinuu stná ini-ndà compañeru-ndà xíndiadi vehecàa; te ducán quida-nda cuenta na ian cutnáhâ stná-ndà xì-né ndiadí-ndà. Te nú quidá quini nèhivì xì dava ga compañeru-ndà, dandu cundehè ndahví stná-ndà nècuàchimà, vachi na nèhivì nduú stná-ndà, te vi-hini cuu stná xì-ndà ducán iin quivì.

⁴ Daaní, xiñuhu quida tnùñuhu stná-ndà xì nècuàchì vehe-nda. Måsà quídá-ndá ni-iin falta xì inga nèhivì. Vachi iin castigu fuerte cuàha Dios ana nchícùn xì ñahà, te ò ana cähàn xì nècuàchì có-ndùú nècuàchì vehe-xi.

⁵ Måsà xího-nda cucumi-nda ñà-cuìcà ñuhìví yohó. Nacua sà-icúmí-ndá, xì ñà-jaàn-ní ni cúnzoo-ndá contentu, vachi sàni cachi-yà: “Yùhù, mà nunca nandòdí mii-nsiá. Må nunca nacoo nihni mii-nsiá”. ⁶ Nàyùcàndùá, vátùni càhàn ndee-nda, cachí-ndà:

Divi Stoho-ndà Señor nduú ana chindéé xî. Mà yúhî, vâchi còò ni-iñàha cui quida nèhivì xî'.

⁷ Daaní, xiñuhu nsinuu stná inì-nsia nècuàchì nìsa idònùù nùù-nsiá antes, divi nècuàchì nìsa dacuaha-xi-nsiá palabra ìì xí Dios. Xiñuhu nsinuu ini-nsià nansa nìsa quida viì-né vida xi-ne, te iin-ni ni cúníndísâ stná-nsià nahi mii-né.

⁸ Cunaha-nsiá, iin-ni iá Jesucristu, dècuèndè sànaha xi vichi, te nicanicuahàn.

⁹ Màsà cuáha-nsia chiyuhù nèhivì-nsiá ñà-cunchicùn-nsià inga ichì có-inahá-nsiâ, vâchi cuàhà ichì tucù iá chinahá-nè; cuàhà gá ichì tacùní-ndà iá. Doco ndohó, chicá vâha cuisì gracia xi mii-yá ni cúníhnú ini-ndà, te ndufuerté anima-ndà, màdiá cunchicùn-ndà iin ley cachí sàhà cuisì índù comida cui cuxi-nda, vâchi nèhivì nacání guâ inì-xi sàhámà, còò ni-iin ñà-vâha xi anima-nè tavá-né.

¹⁰ Dùtù xinúcuáchí veheñùhu (xi raza-ndà, itiácú-nè ñà-ndùú promesa xi nèhivì). Doco ndohó, iá stná promesa xi-nda, (divi nduú Jesús); doco nècuàchì veheñùhu ma, còò derechu xi-ne nìhitáhvì-né ni-iñàha nùù mii-yá. ¹¹ Vâchi quisì nduú promesa sáha-ne veheñùhu ma, xitià nìì-sí, dandu nihí dùtù-ñà sâhàn ndé nduú lugar chicá ìì, te quidá-néamà presentar sàhà cuàchi nèhivì. Doco iquicúñú quisì mà, còó; ndè fuera ñuu icúmíâ coca.

¹² Pues divi ducán nì cuu stná xì Jesús sâhà-ñá nìhi nèhivì ndoo ndisa cuàchi-ne sâhà nìì-yá. Vâchi fuera ñuu nì ndoho stná-yà. ¹³ Nàyùcàndùá ndohó, iin-ni ni cúnchicùn stná-ndayá, mate icúmí-ndá nacoo-nda ñuu-ndà, te cahichì ini nèhivì-ndó nacua nì quida-ne xì mii-yá. ¹⁴ Vâchi ni-iin ñuu iá

ñuhìví yohó, mà cúndúá ñuu-ndà nicanicuahàn. Coo, iin ñuu quesaa quìvì vàxi xi-nda nduá ndiatu-nda. **15** Ñàyùcàndùá, nicanicuahàn ndiá ìcà-ndà ndenihi vàha-nda Dios sàhà ñà-nduá nì quida Jesús. Vachi na iin ofrenda xi-nda nùù-yá nduájàn na ndácùcahan-nda quìvì-yá, te naquímáni-ndàyá.

16 Daaní, mäsà nándodó stná-ndà quida-nda obra xì ñianìtnaha-nda, te chindee stnaha-nda, vàchi ñà-jaàn ndisa nduú promesa cudìi ini-yà sàhà-xí.

17 Nsidaa ñà-nduá cachí nècuàchì idónuu nùù-nsiá, cunini-nsia, te cundoo-nsia sujetu nùù-né; vàchi inúù-né nùù-nsiá sàhà ñà-cunduu ñà-vàha xi anima-nsià; te icúmí stná-nè nacuàha-ne cuenta nùù Dios sàhà nsidaájàn. Ñàyùcàndùá, cunini-nsianè sàhà-ñá cudìi ini-nè quida-ne chuun ma, te màdiá dacúhúún ini-nsiànè; vàchi nú ni cùhúún ini-nè quida-nsia, mà cúi cunduamà iin ñà-vàha xi-nsia.

18 Càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios sàhà-nsí, vàchi ináhá-nsí còò ni-iin cuàchi dandoho-xi-nsí, te iin-ni cuní-nsí quida viì-nsí nsidanicuú tiempu.

19 Ñàyùcàndùá, sacúndáhvì nùù-nsiá ñà-nì càcàn tàhvì cuáhà-nsiá sàhí sàhà-ñá chicá yàchì cui nasaì ndé ndoó-nsiá.

20 Ndiahà gá ndoo-nda ñuhìví quidá Yua-nda Dios, vàchi sàhà-ñá nì xìtià nì Stoho-ndà Jesucristu, ñàyùcàndùá nì saquin Yuandiahà-yá iin tratu saa xi nèhivì, te nduámà iin palabra mà nunca nsihi, vàchi mate nì xìhì Jesucristu, nì natiacu-yà nì quida Yuamáni-yá, te nì sàà-yà nì sàcùnduu-ya Pastor ndiahà xi-nda. **21** Te

vichi cahnú gà Dios ni sáà-nsià nìhitáhvì-nsiá nsidanicuú ñà-vàha xi-ya sàhà-ñá cui quida-nsia cumplir ñà-ndùá cuní-yà quida-nda; vàchi nú ni nácuàhandee ini-yàndó (xì poder ndiaha) xí Jesucristu, dandu vátùni quida ndisa-nda ñà-ndùá cudíi ini-yà sàhà-xí. ¡Ansivéhé cahnú-yá nicanicuahàn! Amén.

²² Yuhù sacúndáhvì nùù-nsiá, ñánì, màsà cùdúchí inì-nsia sàhà conseju tii sàni tiai nùù-nsiá yohó, vàchi iin ùì-ni palabra ndua.

²³ Cunaha-nsiá, sàni quee ñani-ndà Timoteo vèhecàa. Te nú ni quésáá yàchì-nè ndé ié` yohó, dandu cutnahá-nsí sàà-nsì ndé ndoó-nsiá.

²⁴ Cásàhùì xì nsidaa ana idónuu nùù-nsiá, cachi-nsià xì-né. Te cásàhú stnái xì nsidaa gá nèhivì xí Dios. Daaní, nècuàchì ladu Italia cutnahá-xí yohó, cásàhú stná-nè xì-nsiá.

²⁵ Te nsidaa-nsiá, ni cúcumí cuáhà-nsiá gracia xi-ya. Sà-ìá.

**Ley saa ni nacoo Jesucristu
New Testament in Mixtec, Southern Puebla
(MX:mit:Mixtec, Southern Puebla)**

copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Southern Puebla

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Sur de Puebla [mit], Mexico

Copyright Information

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Southern Puebla

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022**

a5d5d5cd-4240-5e2e-8a5d-f08f5c4f964a